

100 ilin qəzeti

ŞƏRQ
QAPISI

Doğma, canım-varlığım qədər sevdiyim
Azərbaycanım mənim qibləgahumdur

Sayı: 19 (24.454)

17 may 2025-ci il, şənbə

www.serqqapisi.az

Təsisçi: Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi

Zəfər nidalı səfər

və ya Ağdamdan dünyaya mühüm mesajlar

Ölkə başçısının Müzəffər Ali Baş Komandan, qətiyyətli siyasi lider kimi işğaldan azad olunan Qarabağ torpaqlarına hər gedişi dərin məzmun ifadə edir, mühüm mesajları ilə tarixə düşür. Mayın 10-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyevanın Ağdama səfəri çərçivəsində yaradılan müasir infrastrukturla tanışlıq, rayonun Kəngərli kəndində yeni yaşayış evlərinin istifadəyə verilməsi, Muğam Mərkəzinin, Dəmiryol Vağzalının, Avtovağzalın və digər obyektlərin açılışı bu baxımdan olduqca mühüm ictimai-siyasi hadisə kimi yadda qaldı.

Bu tarixi səfər, ilk növbədə, Ümum-

milli Liderimiz Heydər Əliyevin anadan olmasının 102-ci ildönümü günündə olmaqla Qarabağı, Ağdamı azad görmək arzusu ilə yaşayan dahi şəxsiyyətin əziz xatirəsinə hörmətin ən ali ifadəsidir. Bu nöqtəyi-nəzərdən, təbii ki, 25 il bundan öncə, 2000-ci il mayın 9-da Bakıda ABŞ Dövlət Departamentinin xüsusi nümayəndəsi, keçmiş Minsk qrupunun həmsədri Keri Kavanonun Ulu Öndər Heydər Əliyevə Ağdam Cümə məscidinə aid olan daş parçasını təqdim etməsi və dedi-yi sözlər xatirəmizdə canlanır. **“Bu, Ağdamdakı məsciddən kiçik bir hissədir. Bu bizim bərpa etmək arzusunda olduğumuz torpağın bir hissəsidir. Ümid edirik ki, o**

böyük məscidin özü geri qaytarılacaq”, – deyən amerikalı diplomata qarşı Ümummilli Liderin qətiyyətli baxışları yaxın gələcəkdə torpaqların mütləq azad ediləcəyi mesajını verirdi. Bəli, görkəmli dövlət xadimi bu jesti ilə bir daha diqqətə çatdırırdı ki, bu bölgədə haqsızlıq uzun sürməyəcək, müzəffər Ordumuz, əzmkar xalqımız gec-tez öz torpaqlarına sahib çıxacaq. Və 24 il sonra bərpa olunan məscidə həmin daş parçasının qaytarılması dahi şəxsiyyətin uzaqgörənliyinin, müdrik siyasətinin və bu siyasətin uğurlu davamının nəticəsi idi. Prezident İlham Əliyevin Ulu Öndərin anadan olduğu gündə baş tutan səfəri isə həmin tarixi hadisəni yenidən

xatırlatmaqla tarixi ənənələrin, milli-mənəvi dəyərlərin bərpası missiyasının uğurla reallaşdığını sübut etdi, o cümlədən də ermənilərin daim oğurlamağa çalışdıqları xalqımıza məxsus muğam sənətinin Ağdama yenidən qayıdışının göstəricisinə çevrildi. Sitat: **“Bütün insanlar həvəslə, zövqlə işləyirlər. Belə gözəl mədəniyyət ocaqları yaradır və bu gün burada məndən sonra çıxış edəcək bizim tanınmış ifaçılar öz məharətlərini göstərəcəklər. İstərdim ki, artıq bu gözəl salonda müntəzəm olaraq gözəl muğam bayramları, o cümlədən muğam müsabiqələrinin tədbirləri keçirilsin. Əminəm ki, belə də olacaq”.**

Səhifə ➡ 3

Ulu Heydər diyardır
NAXÇIVAN

2

Qarabağ tarixinin ən
gözəl günlərini yaşayır

4

“Ümummilli Liderlə bağlı
doğma, əziz xatirələrim”

5

Ailə چراغınız
daim yanar olsun!

9

Hər bir uşağın
sevgiyə ehtiyacı var

10

Ulu Heydər diyarıdır NAXÇIVAN

Bakı-Naxçıvan reysini yerinə yetirən təyyarə eniş vəziyyətini almaq üçün yavaş-yavaş yerə yaxınlaşdıqca qədim Naxçıvanın gözəlliyini seyr edirəm. Yazın gəlişi ilə hüsnünə gözəllik gələn doğma diyar yaşıl adanı xatırladır insana. Belinə gümüş kəmər kimi dolanan Araz, karvan olub onu dövrəyə alan uca dağlar. Haçadagın əzəməti... Sanki dil açır “Bu mənəm, dünya ilə yaşd diyar”, – deyir. Nuhun gəmisinin dayanacaq yeri. Torpağımı qarış-qarış dolaşdıqca, tarixin toz basmış səhifələrini vərəqlədikcə, məğlub edilməzliyimi, qəhrəmanlığımı, torpaq sevgisi, vətənsəverliyi özüm də birləşdirdiyimi görür hər kəs. Oğuz türkünün şanlı tarixini görərsən məni öyrənsən. Hər daşım da ox nişanı var. Özüm qədər ulu və qədim olan, doğma və əzəmətli səslənən “Naxçıvan” sözü hər bir azərbaycanlı üçün çox əzizdir. Çünki mən tarixboyu türk-İslam aləminin alınmaz qalası, tarixin uzun bir dövründə Azərbaycan dövlətçiliyinin əməl və yaddaş mərkəzi olmuşam.

Dəyərım düşmənlərimizə də əyan olub. Bu səbəbdəndir ki, yüz illər boyu bu torpaqlara sahiblənməyə çalışsınlar, ancaq acı məğlubiyyətdən başqa heç nə əldə edə bilməyiblər. Tarixboyu torpağımıza göz dikənlərə qeyrətdən, Vətən sevgisindən, torpaq təəssübkeşliyindən ucaldılmış bir sədd olmuşam. Çünki hər daşım sevgidən, Vətən məhəbbətindən, kərpicim şəhid qanından yoğrulub. Odur ki, tariximin hər səhifəsində minmin salnamə var.

Bəli, mən bunları bacarmışam, gün olub, köksümdə bitən bahar çiçəkləri şəhid qanına bələnib. Bağrımı dələn “alazan”lar körpə fidanlarımı bu dünyadan qoparıb. Gün olub, təbiətin şıltaqlığı ilə üzlaşmışam, amma mən heç vaxt sınımamışam, çünki köksümdə böyütdüyüm insanlar bir ovcumu qızıldan qiymətli bilib mənə can qurban ediblər. Bu salnamələr bir yerə toplananda isə qədim yurd haqqında ümumi bir fikir formalaşır: Bura VƏTƏNDİR! Bura Nəqşicahandır! O Nəqşicahan ki uzun illər boyu bura-

Ulu Öndər Heydər ƏLİYEV:

“
Sizinlə məni
bağlayan təkcə
bu torpaqda
doğulmağım, böyüyüb
həyata atılmağım
deyil. Sizinlə məni
bağlayan Azərbaycan
Respublikası,
o cümlədən muxtar
respublika üçün
çox ağır bir dövrdə –
1990-cı ildən
sizinlə bir yerdə
yaşamağım,
Naxçıvanı sizinlə
birləşdirməkdir.”

dan yolu düşən dost qürur, düşməne gözdağı, tarixboyu Azərbaycanın yenilməz, ərən qalası, Vətənsəverliyi, dönməzliyi ilə nümunə olub.

Naxçıvanı “dinlədikcə” duyuram bu qədim yurdun insanlarına olan sevgisini. Düşüncələrdən arxa oturmaqda əyləşən bir xanımın səsinə oyanıram. “Bəs deyirdilər, Naxçıvan sərt, quraq iqlimə sahibdir, yaşıllıq çox azdır. Elə deyil axı, sanki bir vahə görürəm”, – deyir.

Bəli, sərtidir bu yurdun iqlimi. Qışda kəskin soyuq, yayda çox isti olur. Bir vaxtlar, çox yox, 35 il öncə gəlsə idiniz, buraya yollar boyu cərgələnən ağac kütükləri, aclıqla, müharibə ilə, soyuqla imtahan edilən naxçıvanlıları görərdiniz deyirəm. Həmin vaxtlar odla su arasında qalmışdı Naxçıvan. Qarşımızda başımıza od yağdıran düşmən, arxamızda bizi öz qardaşımızdan ayıran Araz var idi. Seçimimiz isə tək idi. Ya döyüşüb, mübarizə aparıb düşməni torpaqlarımızdan uzaq tutmalı, ya da Arazın lal sularına ömürlük qərq ol-

malı idik. Biz mübarizəni seçdik. Qəlbimiz qan ağlasa da, qışın şaxtasından sağ çıxmaq, səngərdəki əsgərə yemək bişirmək üçün yamyaşıl ağaclara balta çaldıq, ana, ata yadigarı zینət əşyalarımızı çörəklə yox, silahla dəyişdik. Tapdığımız bir tikə çörəyi düşmənlə döyüşən oğullara pay tutub özümüz ac yatdıq.

Uzaq diyarlardan gəlib mərkəzi hakimiyyət tərəfindən də təqiblərə məruz qalan qəlbi Vətən sevdalı bir oğlu bağrımıza basıb onun keçdiyi yollarda qurban kəsdik. Səderək də evi düşmən mərmisinə tuş gəlib körpələrini itirən analar Heydər atasını görüb təsəlli tapdı. Səngərdə ov gülləsi ilə müasir silahların qarşısında dayanan oğullar Onu yanında hiss edəndə qollarına qüvvət gəldi. Biz dahi rəhbərin ətrafında yumruq olduq və düşməne bir ovuc torpağımız tonlarla qızıldan qiymətlidir dedik. Biz evlərimizdə çıraq işığında, odun sobasının hənirtisində soyuğa, şaxtaya güc gəldik. İgid oğullarımız isə şaxtanın iliyə işlədiyi qış gecələrində səngərlərdə düşməne qalib gəldi. Və bu gün həminin həsədlə baxdığı gözəl Naxçıvanı yaratdıq. Həmin illərə kimi Cavidin, Ordubadinin, Kəngərlinin yurdu olan Naxçıvan artıq ulu Heydər yurdu adını da qazanmışdı. Bu torpağın qoynunda doğulan bir oğlan uşağı böyüyüb öz yurdunun xilaskarı olmuşdu. Onun gəlişi ilə təkcə düşməndən xilas olmamışdı Naxçıvan, həm də aclıqdan, səfalətdən, “korbağırmaq” adından xilas olub əvələri şöhrətinə qovuşub müasir Azərbaycanın təməlinin atıldığı yurda dönmüşdü. Güənəşin doğulduğu məkan, türəkə qapı olmuşdu.

Bəli, bu yurd dahi oğlunun öz yurdunun sakinləri ilə birləşib qəhrəmanlıq dastanı yazdığı Naxçıvandır. İgidlər, yurdu, dahiilər vətənidir. “Vətən” sözünün sinonimi Naxçıvan. Ulu Heydər yurdu Naxçıvan.

“Şərq qapısı”

(Əvvəli 1-ci səhifədə)

Qarabağa milli-mənəvi dəyərlərimizin, incəsənətimizin qaydıısına, eyni zamanda bu bölgələrimizdə muğamın təbliği və inkişafı yönündə görülən işlərə diqqəti çəkdi. Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevanın rəhbərlik etdiyi Heydər

Əliyev Fondunun mühüm töhfələrini mütləq şəkildə qeyd etməliyik. Belə ki, fondun təşkilatçılığı, dəstəyi ilə bu istiqamətdə respublika, beynəlxalq əhəmiyyətli ənənəvi layihələr həyata keçirilir və həmin layihələrin nəticəsidir ki, Azərbaycan muğamı UNESCO-nun "Bəşəriyyət

Zəfər nidalı səfər və ya Ağdamdan dünyaya mühüm mesajlar

yətin şifahi və qeyri-maddi mədəni irsinin şah əsərləri" siyahısına salınıb. Əminliklə demək olar ki, Ağdam Muğam Mərkəzi də Qarabağ bölgəsində qədim muğam sənəti incisinin işğaldan əvvəlki şöhrətinin bərpası, tədrisi və təbliğində, gənc nəsildə muğama sevginin aşılanması mühüm rol oynayacaq. Ağdam səfəri zamanı incəsənət adamlarının, gənc xanəndələrin milli muğamımızı xalqımıza xas xırdalıqla, avazla ifa etmələri, səmimi mühit, yaradıcı atmosfer də dünyaya dəyərlərə sahibliyin ən gözəl formasını nümayiş etdirdi.

Prezident İlham Əliyev Ağdam Muğam Mərkəzinin açılışı münasibətilə keçirilən tədbirdə çıxışı zamanı 44 günlük Vətən müharibəsində qazanılan tarixi zəfəri şərh etdi və bu zəfərin bölgədə yaratdığı yeni reallıqlara dair ən mühüm məqamlara toxundu. **"Bu bizim hamımızın Qələbəsidir. Azərbaycan xalqı bu Qələbəni əldə etməklə öz tarixi böyüklüyünü bütün dünyaya nümayiş etdirdi. Təsədüfi deyil ki, Azərbaycana dünyada olan münasibət, – hətta bizə düşmənçilik edən dairələr, qüvvələr, ölkələr bilirlər ki, biz ləyaqətli xalq, hörmətə layiq olan xalq və bizimlə hesablaşmaq lazımdır. Ən azı yaşadığımız bölgədə bizimlə bu gün hesablaşmayan sabah peşman olur"** sözləri isə indiki geosiyasi vəziyyətdə ən ciddi mesaj təsiri bağışladı. Bəli, ötən

5 ilə yaxın zaman çərçivəsində regionda baş verən ictimai-siyasi hadisələr bu firkirlərin əyani təzahürüdür. Azərbaycanın 3 ölkə ilə strateji müttəfiqliyə imza atması, Çin kimi dünya iqtisadiyyatı nəhəngi ilə strateji tərəfdaşlığa nail olunması, eyni zamanda Şimal-Cənub, Orta dəhlizlərin işləmə qabiliyyətlərinin artırılması və bu xüsusda respublikamızla sıx təmaslar qurulması düşmənçilik mövqedə dayanan qüvvələrə qarşı güclü təsirə malik siyasi sillədir. Almaniya Prezidentinin sosial media profilində artıq keçmişin qalığı olan qondarma rejimin bayrağının yerləşdirilməsinin və onun altında yazılan mətnin Azərbaycan tərəfinin ciddi narazılığına səbəb olduğunu bilən kimi dərhal üzrün istənilməsi, paylaşımın silinməsi də respublikamızın artan nüfuzundan, Cənubi Qafqazda əsl söz sahibi olduğundan xəbər verdi. Respublikamızın ən mühüm beynəlxalq tədbirlərə ev sahibliyi etməsi, dünya əhəmiyyətli global məsələlər barədə razılıqların məhz Bakıda əldə olunması beynəlxalq ictimaiyyətin xalqımıza, dövlətimizə olan etimadının mühüm göstəriciləridir. Bir sözlə, artıq dünyanın bütün ölkələri xalqımızın gücünə bələddir, Azərbaycanın Vətən müharibəsi ilə regionda yaratdığı yeni reallıqlarla hesablaşmalı olduqlarını dərinləndirir və bu gerçəkliklə barışmaq məcburiyyətindədirlər.

Xalq-lider birliyi, qurub-yaratmaq əzmi

Ağdam rayonunun Kəngərli kəndinin yenidən qurulması ölkə başçısının 2022-ci il 16 noyabr tarixli Sərəncamı ilə təsdiq edilən "Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramı"nın uğurlu icrasının növbəti mühüm mesajıdır. Bu baxımdan, mayın 10-da baş tutan tarixi səfər həm də dünyaya Azərbaycan xalqının tarixi mirasa sadıq, qurub-yaradan xalq olduğunu bir daha bariz şəkildə göstərdi. Bəli, vaxtilə erməni vandalizminə xitab olaraq "Qafqazın Xirosiması" adlandırılan Ağdam bu gün zəhmətkeş insanlarımız tərəfindən yenidən qurulur, dirçəldilir, həyata qaytarılır. Rayonun növbəti quruculuq ərməğanı Kəngərli kəndidir. Birinci mərhələ üzrə buraya 1279 nəfərin köçürülməsi planlaşdırılır. Artıq 292 fərdi ev inşa olunub. Ümumilikdə, yaşayış məntəqəsi 2544 nəfər üçün planlaşdırılıb. Layihələndirilən ümumi ərazi 177 hektardan çoxdur. Kənddə 2 mərhələ üzrə 632 fərdi evin inşası nəzərdə tutulub. Əhalinin məşğulluğunun təmin edilməsi üçün hər cür şərait yaradılıb, iqtisadi, təhsil, sosial, mədəni və məişət təminatlı müxtəlif obyektlər tikilib. Kənddaxili yollar, elektrik, rabitə, su xətləri çəkilib, qaz təchizatı təmin olunub. Bir kəndin timsalındakı bu faktlar belə deməyə əsas verir ki, işğaldan azad olunan torpaqlara qayıdış proqramı əhatəlidir, universaldır, çoxcəhətlidir. Yəni bu məsələdə məqsəd təkə sakirlərin qayıdışı ilə məhdudlaşmır, onların daimi rahat, firavan yaşayışını, iş şəraitini, gənc nəslin təhsil imkanlarını təmin etmək, eyni zamanda da bölgənin turizm potensialını gücləndirmək, aqrar sahədə fəaliyyətə təkə verməkdir.

Böyük qayıdış proqramının

icrası sayəsində Ağdam gələcəkdə ölkəmizin qeyri-neft sektorunun inkişafına töhfə verən bölgə kimi də tanınacaq. Bu baxımdan, Prezident İlham Əliyevin 2021-ci il 28 may tarixli Fərmanına əsasən yaradılan Ağdam Sənaye Parkının rolu olduqca mühümdür. Hazırda Ağdam Sənaye Parkında 9 müəssisə fəaliyyət göstərir. Parkda istehsal edilən məhsulların daxili bazara satışı ilə yanaşı, ixracı istiqamətində də uğurlar əldə olunub. Sənaye Parkının rezidentləri tərəfindən 22,3 milyon manatlıq məhsul satılıb. Belə ki, cari ildə müxtəlif çeşiddə qoruyucu ayaqqabı və poliuretan çəkmələrin istehsalı üzrə ixtisaslaşmış "BAFCO Invest" MMC tərəfindən Rusiya, Qazaxıstan, Özbəkistan və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinə məhsul ixrac edilib. Hazırda ixrac yönümlü fəaliyyət

tə dair müvafiq işlər həyata keçirilir.

Sənayenin, kənd təsərrüfatının inkişafına təkə verən amillər sırasında, təbii ki, daşınmaların düzgün təşkili, nəqliyyat məsələsi də ön plana çıxır. Bu mənada, cari il mayın 10-da istifadəyə verilən Ağdam Dəmir Yolu və Avtovağzal Kompleksi mühüm əhəmiyyət daşıyır. Dəmir yolu vağzalında gündəlik 800-1000 sərnəşinin daşınması, avtovağzalda isə gündəlik 1300-1500 sərnəşinə xidmət nəzərdə tutulur. Ağdam Dəmir Yolu və Avtovağzal Kompleksi bölgədə ictimai nəqliyyatın əlçatanlığını artırmaqla yanaşı, rayonun sosial-iqtisadi dirçəlişinə və regionlararası əlaqələrin genişlənməsinə mühüm töhfə verəcək, öz yurdlarına qayıdan soydaşlarımızın digər şəhər və rayonlara rahat şəkildə gətməsində həllə

dici rol oynayacaq. Kompleks sənaye və kənd təsərrüfatı məhsullarının da daha sürətli və sərfəli şəkildə daşınmasına imkan verəcək, bölgənin logistik potensialını əhəmiyyətli dərəcədə artıracaq. Mühüm nəqliyyat qovşağında yerləşən Azərbaycan üçün bu infrastruktur layihələri təkə yerli istehsalın deyil, beynəlxalq ticarətin genişlənməsi baxımından vacibdir. Ümumi fikir olaraq onu deyə bilərik ki, Prezidentin Qarabağa növbəti səfəri çərçivəsində Ağdamda keçirdiyi görüşlərdə insanların səmimi fikirləri, jestləri xalq-lider birliyinin ən gözəl nümunəsini dünyaya bəyan etdi. Necə ki beynəlxalq ictimaiyyət 44 günlük Vətən müharibəsində bu həmrəyliyin ifadəsinin ən yüksək formada şahidi olmuşdu. Ölkə başçısının sakirlərlə səmimi söhbətində dediyi kimi: **"Bu-**

nun əsas səbəbi Azərbaycan xalqının əyilməz ruhudur. Bax mən bunu sizə açıq deyirəm. Hər birimizin payı var. Əlbəttə, Ali Baş Komandan, bütün əməliyyatlara və bütün işlərə rəhbərlik edən şəxs kimi mənim payım da var, təbii olaraq, amma hər birimizin. Çünki xalq arxasında durmasaydı, əgər müharibə dövründə hər hansı bir tərəddüd hiss olunsaydı, yaxud da ki, cəmiyyətdə hər hansı bir fikir ayrılığı olsaydı, bu Qələbəni belə şəraitdə, belə ağır vəziyyətdə qazanmaq mümkün olmazdı. Şəhidlər dəfn olunurdu, şəhidlərin anaları, ataları, yaxınları deyirdilər ki, dayanma. Bilirsiniz bu nədir?! Xalqımız böyük xalqdır. Biz haqlı olaraq xalqımızla fəxr edirik, sizinlə fəxr edirik".

✍ Nail ƏSGƏROV

Qarabağ tarixinin ən gözəl günlərini yaşayır

Xocalıya qayıdan həyat, cənnətə dönən Şuşa

Bəli, biz torpaqlarımızı işğaldan azad etdiyimiz kimi, onu yenidən qurub yaşatmağı da bacarıırıq. Çünki biz bir ovuc torpağı tonlarla qızıldan qiymətli bilib ona can qurban edən bir xalqıq. Silah tutub torpağımızı qorumağı da, onu gülüstana çevirməyi də yaxşı bilirlik. Zəhmətkeş əllərin gördüyü işlər isə göz qabağındadır. Artıq beş ildir ki, bütün dünya cənnət Qarabağın gözəlliyinə heyran olur. Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin və birinci xanım Mehriban Əliyevanın işğaldan azad edilmiş rayonlarımıza hər səfərində yeni bir gözəllik gəlib yurdumuzun hüsnünə. Ölkə başçısının hər səfəri ölkəmizin bu bölgələrdə həyata keçirdiyi genişmiqyaslı bərpa və quruculuq işlərinin ardıcıl, planlı şəkildə davam etdirildiyini bir daha nümayiş etdirir. Bu səfərlər yalnız görülən işlərə baxış xarakteri daşımır, həm də dövlət başçısının rəhbərliyi ilə bölgədə aparılan böyük yenidənqurma prosesinə verilən yüksək siyasi iradənin, xalqla birbaşa təmasın və praktiki nəzarətin təzahürüdür. Ötən günlərdə xalqımızın xilaskarı Ulu Öndər Heydər Əliyevin 102-ci doğum günündə dövlət başçısının birinci xanımın birlikdə Şuşa, Ağdam və Xocalıya səfərləri də dövlətimizin Vətənimizin cənnət guşəsi Qarabağa göstərdiyi qayğının daha bir təzahürü idi.

Qabarlı əllər – yaxşı əməllər

Şiş qayalar başında yerləşən qədim yurd. Pənah-əli xanın yadigarı, Vaqifin sözü, Bülbülün səsi, Nəvənin həsrəti, oğulların göz nuru, tutan əli, yeriyən ayağı, vüsəlinə çatmayan şəhidlərin vüsəli Şuşa. Bu ad o qədər əziz və xoş səslənir ki, söyləyəndə. Bu dörd hərfdən, iki hecadan yaranan sözün o qədər böyük mənası var ki, bu xalqın qəlbində. O bizim həm nisgəlimiz, həm də qürur yerimizdir. Və bu gün hər birimiz onun xoş nəvrağına sevinir, qürur duyuruq. Öz doğmalarının əllərində cənnətə dönən Şuşa ölkə başçısının qayğısı ilə gündən-günə gözəlləşir. Ölkə başçısının hər səfəri bir sevinc xoşbəxtlik gətirir bu diyara. Həmin səfərlər zamanı dövlət başçısı sosial-iqtisadi obyekt və mədəniyyət abidələrinin açılışını edir, müxtəlif təyinatlı yeni obyektlərin təməlini qoyur, yenidənqurma işlərinin gedişatı ilə maraqlanaraq tapşırıq və

tövsiyələrini verir. Bir neçə gün öncə Prezident cənab İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Şuşa rayonunun Daşaltı kənd məscidinin, Şuşa Müalicə-Sağlamlıq Mərkəzinin açılışında iştirak ediblər və şəhərdə inşa ediləcək dördüncü yaşayış kompleksinin təməlqoyma mərasiminə qatılıblar.

Azərbaycanın mədəniyyət beşiyi sayılan Şuşa 2020-ci il noyabrın 8-də işğaldan azad edildikdən sonra burada genişmiqyaslı tikinti-quruculuq prosesinə başlanılıb. Bu gün şəhər tarixi siması və mədəni irsi qorunub saxlanılmaqla bərpa olunur, doğma sakinlərinə yenidən qucaq açır. 2023-cü ilin sonlarından etibarən keçmiş məcburi köçkünlərin doğma şəhərə qayıdışı təmin olunmağa başlanılıb. İndiyədək Şuşaya 376 ailə – 1409 nəfərdən artıq sakin köçürülüb. Bu proses hazırda da mərhələli şəkildə davam etdirilir. Şuşa bu gün nəinki mədəniyyətimizin beşiyi, həm də azadlığımızın, milli birliyimizin və gələcəyə inamımızın simvoluna çevrilib.

Ağdamda muğam səsi

“Qarabağ, can Qarabağ, ana yurdum!” Bu nəğmə illərlə göz-yaşı olub yanağıma süzüləndə, biz artıq beş ildir ki, gül-gülə zümzümə edirik bu mahnını. Özü də Ağdamda, Şuşada, Xankəndidə. Biz bütöv olmuşuq artıq. Vətənin gözləri yollardan da yığılıb, igid oğulları göz olub, əl olub, can olub bir qarış torpağa. Azad və artıq abad Ağdamda muğam havası yüksəlir. Ulu Öndərin bizimlə bərabər getmək istədiyi Şuşaya biz onun ruhuna minnətdarlıq edərək ayaq basırıq. Türkün atası Ataturkün adını daşıyan küçədə türklüyə şan qatan oğulları yad edir, bizə bağışlanan azad Qarabağ üçün Tanrıya əl açıb bu torpağı öz qanı ilə yoğurub Vətən edən oğullara “Ruhunuz şad olsun”, – deyirik. Ali Baş Komandanın xalqı ilə birləşib, bir olub azad etdiyi torpaqlara həyat qayıdır, uşaqların gülüş səsləri qa-

yıdır. Və ən əsası, milli kimliyimiz, mədəniyyətimiz qayıdır. İllərlə Ağdama həsrət qalan Qarabağ atı öz torpağına ayaq basanda Ağdamı görmədən dünyaya gəlsə də, qəlbində yurd həsrəti, “Qarabağ şikəstəsi”ni zümzümə edə-edə böyüyən körpələrin səsləndirdiyi muğamın sədası elimizə yayılır. Xoş duyğular bəxş edir bizə.

Hər gəlişi ilə qədəm qoyduğu torpağa sevinc, abadlıq gətirən ölkə başçısı Ulu Öndərin doğum günündə də ziyarət etdiyi Ağdam, Xocalıya, Şuşaya yenə bir xoş ab-hava gətirdi. Ən yadda qalan məqam isə Ağdamda sənətkarlarla, ölkə başçısı ilə birlikdə “Can Qarabağ”, – deyib gül-gülə mahnı oxuyan uşaqlar oldu. Ürəkdən sevinərək Ağdamda öz doğma yurdlarında “Can Qarabağ”, – deyən uşaqlar. Azad və bütöv Azərbaycanın gələcəyi uşaqlar. Hə, bir də ölkə başçısı-

nın Qarabağ muğamını dinləyərkən kövrəlməyi...

O an, bəlkə də, bu sevinci atası ilə birlikdə yaşamaq, dahi rəhbərdən xoş sözlər eşitmək arzusu keçdi ürəyindən. Axı hər bir oğulun ən böyük arzusu atasından “Oğul, səninlə fəxr edirəm” kəlməsini eşitməkdir.

Ulu Öndər “*Mən ona özüm qədər inanıram*”, – deyib vəsiyyət edəndə biz də ona inanmışdıq. Bu xalq ona inanıb arxasınca getmişdi. Getdik və bu yol Zəfər yolu oldu biz birləşib yumruq olanda. Bu yol bütöv Vətən oldu. Bu yol başucalıq, alın açıqlığı oldu.

Bu gün O, yanımda olmasa da, ürəyimizdədir. Bu gün hər bir ata, hər bir ana övladına işıqlı gələcək bəxş edən Müzəffər Ali Baş Komandanla fəxr edir. “Biz sizinlə fəxr edirik”, – deyir. Bütöv Vətən, qalib Azərbaycan öz İlham oğlu ilə qürur duyur.

Xocalıya ədaləti özümüz gətirdik

1992-ci ilin soyuq qış gecəsinə kimi Xocalı digər rayonlar kimi sadə bir ərazi adı idi bizim üçün. Lakin həmin soyuq, şax-talı, qanlı gecədən Xocalı sözü yara oldu qəlbimizdə. Xocalı deyəndə canımıza üşütmə düşdü. Buz kəsmiş meşə yollarında hər övladını bir təpədə itirən anaların fəryadı eşidildi qulağımızda. Donan körpələr, vəhşiliyə düşər olan insanlar gəldi ağılımıza. Ta ki həmin günə kimi. Azərbaycan əsgəri öz qanı, canı ilə Xocalının qisasını alana kimi. Ücrəngli, ay-ulduzlu bayraqlarla bəzənən Xocalını görə-nə kimi. Artıq azaddır Xocalı. Tarixin ən qanlı faciəsini yaşayan şəhər bu gün dirçəlir və gözəlləşir. Mühəribənin izləri silinir artıq bu torpaqdan. Qəlbi hər an Vətən üçün döyünən insanların əlləri ilə dirçəlir Xocalı. Dövlət başçısının diqqəti, qayğısı ilə yaraları sağalır. Rayon işğaldan azad edilən gündən tez-tez buraya səfər edən dövlət başçısının Xocalı rayonuna növbəti səfəri bu baxımdan mühüm tarixi və siyasi əhəmiyyətə malikdir. Səfər zamanı burada “Xocalı” yarımstansiya-sının və Rəqəmsal İdarəetmə Mərkəzinin və “Qoç Ət” Kəndli Fermer Təsərrüfatı MMC-nin Xocalı rayonunun Xanabad kəndi ərazisində yerləşən heyvandarlıq kompleksinin açılış mərasimində iştirak etməsi bölgənin inkişafına göstərilən yüksək diqqətin bariz nümunəsidir. Bu gün artıq Xocalı deyəndə xoş nəvraq gəlir gözümüz önünə. Çünki artıq Xocalı ümidin, azadlığın, abadlığın ünvanıdır. Yenidən doğuluşun, yaradılışın yeridir.

Prezident İlham Əliyevin Şuşa və Xocalı rayonlarına növbəti səfəri bir daha göstərdi ki, işğaldan azad olunmuş ərazilərdə həyata keçirilən bərpa və quruculuq prosesi strateji xətt kimi formalaşıb. Cənnətə dönən Şuşa, ağ günləri qayıdan Ağdam, Qarabağdan yüksələn muğam səsi onu bir daha sübut edir ki, Prezident cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Qarabağ və Şərqi Zəngəzur inkişafın və rifahın rəmzinə çevrilir. Ağdamdan yola düşən ilk səmşin qatırı Zəngəzurdan keçəcək qatarlara da yol açır...

✍ Ramiyə ƏKBƏROVA

Ulu Öndər mənim həyatımda

Tərən xanım deyir ki, Naxçıvana ilk dəfədir, səfər edirəm. İllər boyu mən həmişə arzula-mışam bu qədim diyarda olum. Təəssüf ki, müəyyən səbəblər-dən bu arzuma çata bilmirdim. Mən bu müqəddəs torpağa bu vaxt gəlməyi təsadüfən seçmə-mişəm. Xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin doğum gününü ərəfəsində ölkəmizin hər yerində böyük şəxsiyyətə ehti-ramın ifadəsi olan silsilə tədbir-lər keçirilir. Elə bu ərəfədə gəl-mək istədim. Onu da deyim ki, mənim xalqımızın Ulu Öndəri-nə mənəvi borcum kimi həsr et-diym “Ulu Öndərə mənəvi bor-cum” adlı kitabım işıq üzü gö-rüb. Bu kitabda Azərbaycana rəhbərlik etdiyi hər iki dövrdə həyata keçirdiyi tədbirləri əks etdirməyə çalışmışam. Kitabı dahi rəhbərin vəsiyyətinə görə yazmışam. Məsələ belə olub. Bir dəfə mən dahi rəhbərlə gö-rüşə gedərkən Ona birlikdə çə-kilmiş şəkillərimizi aparmış-dım. Ulu Öndər həmin şəkillərə bir neçə dəfə baxdı və mənə belə bir tövsiyə etdi ki, Tərən, sən bu şəkilləri və bizim xatirə-lərimizi işlə bir kitab şəklində. Bunların hamısı tarixdir, arxiv-dir gələcək nəsillər üçün. Mən də dedim ki, bu arzunu hökmən yerinə yetirməliyəm. Həmişə düşündürdüm ki, Ulu Öndər mə-nim üçün ölməzdir, mənim üçün əbədidir. Əslində, əvvəlcə Ulu Öndərin 90, sonra isə 100 illik yubileylərində istədim, bu kitabı hazırlayım. Amma bu günlərə nəsib oldu kitabı işıq üzünə çıxarmaq. Bir arzum da o idi ki, kitabın təqdimatını Ulu Öndərin dünyaya göz açdığı məmləkətdə edim. Xoşbəxt insa-nam ki, dahi liderimizlə Azər-baycana rəhbərlik etdiyi hər iki dövrdə dəfələrlə görüşmüşəm. Həm də ona görə xoşbəxt insa-nam ki, bu insanın atalıq qayğı-sı sayəsində bütün ölkə məni ta-nıyıb. O vaxt deyirdilər ki, o Heydər Əliyevin qızıdır, Heydər Əliyevin yetişdirməsi-

dir, Heydər Əliyevin hər zaman iş başında görüşdüyü qız...

İlk dəfə Bərdə rayonunun “Kommunizm” kolxozunda əmək fəaliyyətimə başlamışam. Üç il idi ki, çalışırdım. Həmin il-lərdə bütün sahələr kimi kənd tə-sərrüfatı da çox geri qalırdı. Ulu Öndərimiz 1969-cu ildə ilk dəfə hakimiyyətə gəldiyi dövrdə hər bir sahəyə diqqət göstərməyə başladı, o cümlədən kənd təsərrü-fatı sahəsinə. İlk görüşüm də əmək fəaliyyətim zamanı oldu. Deyim ki, kasıb bir ailənin qızı idim, nənə himayəsində böyü-müşdüm. İstəyirdim ki, ailəyə dəstək olum. Orta məktəbi fər-q-lənmə ilə bitirmişəm. Texniki peşə məktəbinə daxil oldum və mexanizator peşəsinə seçdim. Bu peşəyə marağımın olması həm də görkəmli şairimiz, mərhum Nəbi Xəzrinin “Sevil” poemasından yaranmışdı. Sakittəbiətli olmağı-ma baxmayaraq, prinsipiallığım vardı. Əzmkarlığım məni bütün arzularıma çatdırırdı. Fikirləşmir-dim ki, mən əmək qəhrəmanı ola-ram, adlı-sanlı bir insan olaram, dövlətin və dövlət rəhbərinin diq-qətini cəlb edərdim, bütün sovet-lər məkanında tanınardım. Yəni bütün bunları xəyalıma da gətirə bilmirdim. Məqsədim ayaqlarım üstə durmaq, ailəyə yük olma-maq idi.

“O, əlini çiynimə qoymaqla mənə güc, ruh verdi, üzərimə bir məsuliyyət qoydu”

Ulu Öndər artıq mənimlə elə ilk dəfə görüşərkən haqqımda maraqlandı, bildi ki, kimin öv-ladiyam, necə böyümüşəm. Da-nışqlarımdan da O başa düşür-dü ki, necə həvəsim, marağım var bu sahəyə. Görürdü ki, sevi-rəm bu peşəni. O, əlini çiynimə qoymaqla mənə güc, ruh verdi, üzərimə bir məsuliyyət qoydu. Dedi ki, mən bilirəm, sən çətin-liklərin öhdəsindən gələcəksən. Onunla da sanki şəxsi həyatıma bir möhürünü vurdu.

O illər Heydər Əliyev kənddə görüşlərə gələndə şair və yazıçı-ları, bəstəkarları da gətirirdi özü ilə. Əmək adamlarını özü bir

“Ümummilli Liderlə bağlı doğma, əziz xatirələrim”

Ölkəmizdə tanınmış pambıq ustası, mexanizator, iki çağırış SSRİ Ali Soveti-nin, bir çağırış Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatı, Prezident təqaüddçüsü Tərən Musayevanın Naxçıvana gəldiyini eşidəndə onunla görüşüb həmsöhbət olmaq qərarına gəldik. Görüşümüz Naxçıvan Rəssamlar Birliyində baş tutdu.

qəhrəman kimi çıxarırdı o adamların qarşısına ki, bu insan-lardan şeir, poema yazın, yaxud da ki rəsm əsərləri çəkin, mah-nılar bəstələyin. Bu insanlarda da həvəs, ruh yüksəkliyi yaran-sın. Görsünlər ki, onların qədri bilinir, əməyinə qiymət verilir. Dövlət başçısı əlini bir dəfə sa-çıma çəkməklə, tozlu, mazutlu alınımdan öpməklə məni həm ət-rafdakılara sevdirdirdi, həm də öz sevgisini bildirirdi. Sadəliyini, sadə insanları sevdiniyi ətrafda-kı insanlara göstərirdi. Adı kol-xozçunun 5-6 yaşındakı qız uşa-ğını alırdı qucağına, onları xoş sözlərlə danışdırırdı. Bu Onun sadəliyindən irəli gəlirdi. Xalqın içində olmaq Onu daha da sev-dirirdi. Heydər Əliyevin elə xü-susiyyətləri var idi ki, o heç bir dövlət rəhbərində ola bilməzdi.

Zərifə Əliyeva ilə Moskvada görüş

Tərən xanım “Heydər Əliyev biz sadə əmək adamlarına dövlət rəhbərindən çox bir ata qay-ğısı göstərirdi”, – deyərək bir xatirəsini də bölüşür: – Azər-baycanın 60 illiyi Moskva şəhə-rində keçirilirdi. Deputat qadı-nlarımız Kremlə keçirilən o təd-birdə iştirak edirdilər. Mərhum Zərifə xanım Əliyeva gəldi, hər birimizlə əl verib görüşdü. Mə-nimlə görüşəndə qucaqladı, bağrıma basaraq üzümdən öpdü. Sosialist Əməyi Qəhrəmanı Şamama xanım da bizimlə idi. Dedi ki, Zərifə xanım, mən siz-dən bir şey soruşmaq istəyirəm. Zərifə xanım dedi ki, soruşun, Şamama xanım, niyə çəkinirsin-niz? Dedi ki, bizim hamımızla əl verib görüşdünüz, Tərənə qu-caqlayıb öpdünüz. O da dedi ki, inciməyin, Şamama xanım, Heydər müəllim Azərbaycanın zəhmətkeş qadınlarının hamısı-nı çox istəyir, ancaq mən gizlət-məyəcəm. O, Tərənə xüsusi-lə çox istəyir. O bizim gənclər üçün mayakdır, qızlarımız onun arxasınca bu işin ardınca gedir-lər. Yeganə Tərəndir ki, onun şəklini iş otağına qoyub. Amma sən onu bil ki, Tərən mənim mənəvi qızıdır. Tərənə mən həm özümə mənəvi övlad götürmüşəm, həm də o mənim qızım olmaqla bərabər, bütün Azərbaycan xalqının qızıdır.

Zərifə xanım bunları deyəndə mən daha da dərk etdim ki, Onun mənə hörməti və diqqəti

di, bir-iki tikə yedi. Dedi ki, sanki məni Naxçıvana aparıb qaytardınız. Görkəmli şəxsiyyət Heydər Əliyev, həqiqətən də, torpağına, elinə bağlı idi. Hər zaman söhbətlərində də Naxçı-vandan xatirələrini danışardı.

Bura gələndə düşündürdüm ki, nələrlə qarşılaşacağam. Muzeyə daxil olarkən sanki hiss edirdim ki, Onun ruhu məni təqib edir. Qərribə hisslər içərisindəydim. Çünki Onun fotolarına, şəxsi əşyalarına baxdıqca qərribə hiss-lər keçirirdim. Hətta dahi rəh-bərin paltosunu görəndə göz-lərim doldu, kövrəldim. Çünki o

xüsusi-dir. Yəni O hər adama qı-zım demirdi. Ona görə də mən 21 yaşında Onun qarşısında ilk görüşdə necə həyəcan keçirmiş-dimsə, 40 yaşında da mənim Onunla 2 saatlıq görüşüm olan-da o həyəcanı yaşadım. Sanki müəllim qarşısında imtahan ve-rirdim. O mənim üçün çox doğ-ma insan idi. Ata-bala kimi söh-bət edirdik. Mənə deyirdi bili-rəm ki, sən səhvə yol verməz-sən. Ailə qurduqdan sonra da maraqlanırdı. Deyirdi, bilirəm ki, özünə layiq bir insanla ailə həyatı qurarsan. Çünki bütün çəkdiyim əziyyətləri bilirdi.

Bir dəfə təsadüfi bir görüş oldu. Dedilər ki, Ulu Öndər gə-lir. İş başındaydıq və bilmədik ki, Onu necə qarşılayaq. Adətən, biz Onu gül-çiçəklə qarşılayır-dıq. Bu dəfə təsadüfən gəldiyinə hazırlıqsız idik. Buna baxmaya-raq, tez bir məcməyi tapıb, içə-risinə balaca süfrə sərdim. Na-har yeməyimiz üçün götürdüy-müz lavaş, üzərinə də duz qabı-nı qoydum. Gəlib bizimlə görüş-şəndə mən məcməyini Ona uzatdım. Baxdı çörəyə, dedi ki, bunu nənən bişirib? Dedim ki, bəli. Dedi ki, təndir çörəyini yeməmək olmaz. Bu zəhmətkeş bir insanın qabarlı əlləri ilə qə-zanılmış çörəkdir. Amma bu la-vaş mənə Naxçıvanı xatırlatdı. Bir də yanında Ordubad pendiri də olsaydı, lap yaxşı olardı. De-dim ki, Ordubad pendirimiz yoxdur, amma Bərdə pendirimiz var. Götürüb bir dürmək düzəlt-

paltosunu görəndə göz-lərim doldu, kövrəldim. Çünki o

Tərən xanımın “Şərq qapısı” haqqında fikirləri

Bu qəzetdən gəldiyimi bilən-də müsahibimin nurlu sifətinə bir təbəssüm qondu, xoş sözlər dedi: “Bela bir qəzetin çap olunduğunu bilirəm. Saytınız vasitəsilə izləyirəm. Bu günü-müzün salnaməsini yazan qəze-tin güclü kollektivi olduğunu düşündürəm. Dahi rəhbərin bu qəzetə böyük qayğı ilə yanaşdı-ğını da bilirdim. Xüsusən gör-kəmli şəxsiyyətin Naxçıvanda işlədiyi dövrdə “Şərq qapısı”-nı bağlanmaqdan xilas etdiyi barə-də də məlumatım var idi. Ulu Öndər, ümumiyyətlə, jurnalist-lərə böyük qayğı ilə yanaşaraq deyirdi: **“Mən jurnalistlərə, mətbuat orqanlarına böyük hörmətlə yanaşıram. Sizin əməyinizi çox ağır, mürəkkəb hesab edirəm. Özünü bu peşə-yə həsr edənlər əsl hünər gös-tərirlər”**.

Fəxr edirik ki, Ulu Öndərin mətbuat sahəsində müəyyən-ləşdirdiyi siyasət bu gün uğur-la davam etdirilir. Bir daha mənimlə görüşə gəldiyiniz və səmimi söhbətimiz üçün sizə minnətdarlığımı bildirirəm. Naxçıvanlılar qonaqpərvər, sə-mimi insanlardır. Qəzetiniz va-sitəsilə onlara da minnətdarlı-ğımı çatdırmağınızı xahiş edirəm”.

▲ Aida İBRAHİMOVA

Səlahiyyətli nümayəndə Fəxri xiyabanda Ulu Öndər Heydər Əliyevin məzarını ziyarət edib

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 102-ci ildönümü münasibətilə Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəsi Fuad Nəcəfli Fəxri xiyabanda Ulu Öndərin məzarını ziyarət edib, məzarı önünə gül dəstələri qoyub, xatirəsinə dərin ehtiramını bildirib.

Səlahiyyətli nümayəndə görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın da xatirəsini ehtiramla anaraq məzarı üzərinə gül dəstələri qoyub.

Naxçıvanda Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 102-ci ildönümü qeyd olunub

Mayın 10-da Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəsinin müavini Samir Seyidəhmədli, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi sədrinin birinci müavini Bəxtiyar Məmmədov, Naxçıvan Muxtar Respublikasının baş naziri Ceyhun Cəlilov, dövlət və hökumət nümayəndələri, Ali Məclisin deputatları və digər rəsmi şəxslər müstəqil Azərbaycan dövlətinin qurucusu və memarı, görkəmli dövlət xadimi Heydər Əliyevin Naxçıvan şəhərinin baş meydanında əzəmətlə ucalan abidəsi önünə gül qoyub, Ulu Öndərin xatirəsini dərin ehtiramla yad ediblər.

Sonra Heydər Əliyev Muzeyi ziyarət olunub.

Muzeyin dəyərli eksponatlarına baxış zamanı Ulu Öndər Heydər Əliyevin hər kəsə örnək olan çoxşaxəli siyasi fəaliyyəti, o cümlədən mənalı ömrünün Naxçıvan mərhələsi haqqında ətraflı məlumat verilib.

Səlahiyyətli nümayəndə Macarıstan nümayəndə heyətini qəbul edib

Mayın 14-də Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəsi Fuad Nəcəfli Macarıstan Milli Assambleyasının sədr müavini, Con fon Neyman Universitetinin himayəçilər şurasının sədri, dünyaşöhrətli yazıçı Şandor Lejak ilə görüşüb.

Səlahiyyətli nümayəndə qonaqları Naxçıvanda salamlamaqdan məmnunluğunu ifadə edib, Azərbaycanla Macarıstan arasında iktərəfli münasibətlərin uğurla inkişaf etdiyini deyib. Fuad Nəcəfli ölkəmizin iqtisadi və mədəni əlaqələrinin inkişafında Naxçıvanın özünəməxsus roluna diqqət çəkib. Macarıstanla elm və təhsil sahə-

sində yaxşı əməkdaşlıq perspektivlərinin olduğunu diqqətə çatdıraraq səlahiyyətli nümayəndə Naxçıvan Dövlət Universitetinin bu əlaqələrin inkişafında mühüm pay sahibi olduğunu bildirib.

Qonaqları hazırda icrası davam etdirilən "Naxçıvan Muxtar Respublikasının sosial-iqtisadi inkişafına dair 2023-2027-ci illər üçün

Dövlət Proqramı"nın prioritet istiqamətləri ilə tanış edən Fuad Nəcəfli sözügedən proqramda Naxçıvan Dövlət Universiteti üçün yeni kampusun inşa olunmasının və ali təhsil müəssisəsi üçün daha geniş fəaliyyət imkanlarının yaradılmasının da nəzərdə tutulduğunu qeyd edib. Vurğulayıb ki, bütün bunlar universitetin

beynəlxalq əlaqələrinin daha da genişləndirilməsinə şərait yaradacaq.

Səmimi qarşılanmaya görə təşəkkür edən Macarıstan Milli Assambleyasının sədr müavini, Con fon Neyman Universitetinin himayəçilər şurasının sədri, dünyaşöhrətli yazıçı Şandor Lejak səfərin əlaqələrin daha da genişləndirilməsi baxımından önəmini qeyd edib. Macarıstanlı qonaq Con fon Neyman Universiteti ilə Naxçıvan Dövlət Universiteti arasında əməkdaşlıq əlaqələrinin qurulmasının, xüsusilə ikili diplom müqavilələrinin imzalanmasının hər iki tərəf üçün faydalı olacağına əminliyini ifadə edib.

Görüşdə əlaqələrin daha da inkişaf etdirilməsi ilə bağlı məsələlər ətrafında da fikir mübadiləsi aparılıb.

TÜRKSOY-un Baş katibi Sultan Raev, Macarıstanın ölkəmizdəki səfiri Tamaş Yojef Torma, Con fon Neyman Universitetinin və Naxçıvan Dövlət Universitetinin rəhbər heyətləri görüşdə iştirak ediblər.

Naxçıvanda Birinci Qarabağ müharibəsi şəhidinin qarşılanma mərasimi olub

Mayın 16-da Naxçıvan Beynəlxalq Hava Limanında, Birinci Qarabağ müharibəsində itkin düşdüyü hesab edilən və şəxsiyyəti müəyyənləşdirilən Sədərək rayonunun Dəmirçi kənd sakini şəhid Məmmədov Muxtar Bayram oğlunun qarşılanma mərasimi olub.

Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Respub-

likası Prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəsi Fuad Nəcəfli, dövlət və hökumət nümayəndələri, şəhidin ailə üzvləri də tədbirdə iştirak ediblər.

Şəhidin üçrəngli bayrağına bükülmüş cənəzəsi hərbiçilərin müşayiəti ilə mərasim yerinə gətirilib.

Əlahiddə Ümumqoşun Ordunun əsgərləri tərəfindən

yaylın atəşi açıldıqdan sonra “Qurani-Kərim”dən ayələr oxunub, şəhidin cənəzəsi doğulduğu Dəmirçi kəndinə yola salınıb.

Səlahiyyətli nümayəndə şəhidin ailə üzvləri ilə görüşərək onlara başsağlığı verib.

Naxçıvanda kitab festivalı keçirilib

nəşr olunmuş tədqiqat əsərləri, yüzlərlə adda klassik və müasir dünya ədəbiyyatından orijinal dildə və tərcümə olunmuş əsərlər, yerli bədii ədəbiyyat nümunələri, uşaq ədəbiyyatı, dərslik və dərs ləvazimatları, uşaqlar üçün əyləncəli öyrənmə vəsaitləri böyükdən-kiçiyə

diyi minlərlə endirimli kitablardan faydalana, yaradıcı insanların müxtəlif əl işləri və beyin məhsulları ilə tanış ola biliblər.

Layihəyə qatılan ölkənin 10-a yaxın tanınmış qələm sahibi festival iştirakçıları ilə səmimi söhbət edib, yeni nəşr olunan kitablara barədə məlumat verib, oxucularına imzalı kitablara təqdim ediblər.

Sonda xatirə fotosu çəkdirilib.

Qeyd edək ki, Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəliyinin təşəbbüsü, Naxçıvan Şəhər İcra Hakimiyyətinin və Azərbaycan Nəşriyyatları Assosiasiyası İctimai Birliyinin birgə təşkilatçılığı ilə keçirilən kitab festivalı 3 gün davam edib. Festival

val çərçivəsində tanınmış yazıçıların kitabsevərlərlə görüşü və kitab təqdimatları təşkil olunub, seminar və panel müzakirələri aparılıb, maraqlı flashmob, videoçarxlar, konsert proqramı və atəşfəşanlıq nümayiş etdirilib.

Seminar və panel müzakirələrdə, imza saatlarında və kitab təqdimatlarında Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin sədr müavini Arzu Abdullayev, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin deputatı, Humanitar siyasət komitəsinin üzvü Gülxarə Tarverdiyeva, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü, birliyin beynəlxalq əlaqələr və tərcümə məsələləri üzrə katibi Səlim Babullaoglu, yazıçılar Rövşən Abdullaoglu, İradə Qədirova, Elxan Elatlı və digərləri iştirak ediblər.

hər kəsin marağını cəlb edib. Ziyarətçilər burada ölkənin ən fəal nəşriyyatlarının təqdim et-

Naxçıvan şəhərindəki “Saat Meydanı” Turizm İstirahət Mərkəzində Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 102-ci ildönümünə həsr olunmuş ikinci kitab festivalı keçirilib.

Mayın 9-da Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəsinin müavini Samir Seyidəhmədli, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi sədrinin birinci müavini Bəxtiyar Məmmədov, dövlət və

hökumət nümayəndələri, eləcə də digər rəsmi şəxslər festivalda iştirak edib, ayrı-ayrı nəşriyyatların stendləri ilə tanış olublar.

Festivala ölkəmizdə fəaliyyət göstərən 30-a yaxın nəşriyyat tərəfindən 30 mindən çox kitab və digər nümunələr çıxarılıb. Alim və pedaqoqlarımız tərəfindən

“10 may tarixdə Naxçıvanda keçirilən kitab sərgisi Ulu Öndər Heydər Əliyev irsinə sədaqətin nümunəsidir”

“Ulu Öndər Heydər Əliyevin elmə, təhsilə, sənətə, ədəbiyyat adamlarına verdiyi dərin qiymət yaxın tariximizin ən qürurlu səhifələrindən biridir. Bu həm də Azərbaycançılıq ideyasının geniş miqyasda yayılmasına və dərinlən mənimşədməsinə uğurlu xidmətdir. Ulu Öndər deyirdi ki, xalq gərək daim öz kökünü xatırlasın, tarixini öyrənsin, milli mədəniyyətindən, elmindən heç vaxt ayrılmınsın. İndiki nəsil tariximizin nə qədər zəngin olduğunu və Azərbaycan xalqının dünya mədəniyyətinə neçə töhfələr verdiyini dərk etməli, milli iftixar, vətənpərvərlik hisslərini daha da yüksəltməlidir. Çünki bu gərəklili və vacib amildir. Heydər Əliyevin siyasətinin əsası gənclərlə bağlı böyük amallara söykənirdi. Bu

amallar o qədər prioritet idi ki, Ulu Öndərin istər ən sevincli, istərsə də ən kədərli anında unudulmur, Onun fikir və mülahizələrinin ana xəttinə çevrilirdi. Dahi

şəxsiyyət qürur ünvanı olan klassiklərimizin, görkəmli ziyalıların həyatının hər zaman gəncliyə örnək olmasını tövsiyə edirdi”. Bu sözləri “Şərq qapısı”na məsahibəsində Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin sədr müavini Arzu Abdullayev söyləyib. O deyib ki, Naxçıvan şəhərində kitab sərgisinin keçirilməsi, təbii ki, Ulu Öndərin vəsiyyətinə, Onun hər zaman gənclər qarşısında qoyduğu tövsiyyəyə bir xidmət nümunəsidir. Eyni zamanda dahi şəxsiyyətin bu tövsiyəsi həm də

kitab alaraq, mütaliə edərək Onun irsinin yaşadılması, ölkəmizin bu günü və gələcəyinin bu irs üzərində qurulması baxımından xüsusi əhəmiyyətə malikdir.

“Nə qədər ki Azərbaycan var, nə qədər ki Azərbaycan xalqı var, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin adı, əməlləri yaşayır, yaşayacaq və Azərbaycanın gələcəyinin simasını da müəyyən edəcəkdir. Təbii ki, naxçıvanlıların da əlamətdar tarixdə fəallığı, elmə, təhsilə nə qədər maraqlı, eyni zamanda nə qədər həvəslili olduğunun bir nümunəsidir. Hesab edirəm ki, bu cür sərgilərin təşkili ənənəvi hal alacaq. Ötən il olduğu kimi, biz bunun bu il də şahidi olduq. Növbəti dövrlərdə də bu istiqamətdə Naxçıvan Muxtar Respublikasının müəyyən qurumları tərəfindən uğurlu işlər reallaşdırılacaq”, – deyər Arzu Abdullayev əlavə edib.

Professor Mahirə Nağıqızı: “Şandor Lejakin Naxçıvana gəlişi çox önəmli hadisədir”

“Uzaq Macarıstandan macar yazıçısı, şair, publisist, dramaturq, ictimai-siyasi xadim Şandor Lejakin Naxçıvana gəlməsi, Naxçıvan Dövlət Universitetində bir kitabının təqdimatı və bir pyesinin tamaşaya qoyulması, həqiqətən də, böyük bir bayramdır. Bu həm tələbələrimize, həm də Naxçıvan ictimaiyyətinə, bütöv Azərbaycana bir töhfədir”.

Bu sözləri filologiya elmləri doktoru, professor Mahirə Nağıqızı jurnalistlərə müsahibəsində söyləyib.

O qeyd edib ki, Macarıstan səfirinin, TÜRKSOY-un rəhbərinin burada olması vacib amildir: “Mən Naxçıvan Dövlət Universitetində görülən hər işi, xüsusən də, bu tədbiri alqışlayıram. Əminəm ki, universitetin tələbələri, müəllimləri, eləcə də Azərbaycan elmi ictimaiyyəti bu görüşdən bəhrələncək. Mütlaq bu görüşün böyük müsbət təsirləri olacaq və Azərbaycan-Macarıstan ədəbi əlaqələrinin genişlənməsinə təkan verəcək”.

“Şandor Lejak bir vitse-spiker, siyasi xadimdir. Bu baxımdan onun Azərbaycanın ayrılmaz hissəsi olan Naxçıvana gəlişi çox önəmli amildir. Mən bir ziyalı, elm adamı olaraq bu tədbirdə iştirakdan məmnunluq duydu. Əminəm ki, bu tipli tədbirləri genişləndirməklə biz dünya arenasına çıxmağa və dünya arenasında ədəbiyyatda, dildə, coğrafi, etnoloji və digər bütün sahələrdə mütlaq nailiyyətlər əldə edəcəyik”, – deyər Mahirə Nağıqızı əlavə edib.

TÜRKSOY-un Baş katibi: “Ümummilli Lider Heydər Əliyevin məmləkətində olmaq mənim üçün qürurdur”

“Naxçıvan Dövlət Universitetində keçirilən görüş, sadəcə, Azərbaycan üçün deyil, bütün Türk dünyası üçün önəmlidir. Təsədüfi deyildir ki, Avropanın, eləcə də Macarıstanın dünyəşöhrətli siyasətçisi Şandor Lejak Naxçıvana gəlib. O, sadəcə, siyasətçi deyil, eyni zamanda böyük yazıçı və dramaturqdur. Lejakin məşhur əsərləri Avropanın bir çox səhnələrində tamaşaya qoyulub”. Bu sözləri Naxçıvan Dövlət Universitetində qonaq olan TÜRKSOY-un Baş katibi Sultan Raev jurnalistlərə müsahibəsində söyləyib.

O qeyd edib ki, Naxçıvanın rolu Türk dünyası üçün çox önəmlidir. Naxçıvan bəyanna-

məsinin qəbul olunması ilə Türk Dövlətləri Təşkilatının əsası qoyulub, bu torpaqda türkəşilli respublikalar bir araya gəlib. Bu baxımdan, Naxçıvan daim Türk dünyasının siyasət qaynağı olacaq.

“Naxçıvan Azərbaycan tarixində, mədəniyyətində böyük rol oynayan müqəddəs bir yerdir. Burada böyük insanlar, Azərbaycanın görkəmli şəxsiyyətləri yaşayıb. Heydər Əliyevin də Naxçıvanda dünyaya göz açdığını xüsusi qeyd etməliyəm. O təkcə Azərbaycan deyil, bütün Türk dünyasının Ümummilli Lideri, Türk dünyasının memarıdır. Bu mənada, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin məmləkətində olmaq mənim üçün qürurdur”.

Şandor Lejak: “Naxçıvanda olmaq həyatımın ən gözəl təcrübələrindən biridir”

“Orta məktəb illərində Armin Vamberinin kitablarını oxumuşam. Şərhli, nağıllarla dolu Şərqdə yaşamışam. İndi bu möhtəşəm Naxçıvanda olmaq həyatımın ən gözəl təcrübələrindən biridir. Mən burada xalqı, Vətəni Azərbaycan üçün çalışan gözəl insanların arasında yam”. Bu sözləri Naxçıvan Dövlət Universitetində qonaq olan Macarıstan Milli Assambleyasının sədr müavini, dünyaşöhrətli siyasətçi Şandor Lejak jurnalistlərə müsahibəsində söyləyib.

O qeyd edib ki, Azərbaycanın gələcəyinin iki əsas sirri var. Birincisi odur ki, ortağ uğur hissəsinə sahib olmaq vacibdir. Uğur qazanmaq üçün isə çox zəhmət tələb

edilir. İkincisi isə yüksək təhsil, tədris şəraiti olmalıdır. Təcrübə mübadiləsi də vacib amildir. Bu məqsədlə tələbələr Naxçıvana gəldilər, buradan olan tələbələr isə Macarıstana getdilər.

“Bir faktı da əlavə etmək istəyirəm. Budapeştdən 120 kilometr aralıda, Lakitelektə Nizami Gəncəvinin büstü var. Mən bir gün həmin yolun kənarı ilə gedərkən heykəlin yanında insanların təbii güllər qoyduğunu gördüm. Öz-özüm düşündüm ki, görəsən bu gülləri niyə buraya gətiriblər? Sonradan məlum oldu ki, orada çalışanlar azərbaycanlı idi. Həmin adama dedim ki, əgər bunu kiməsə danışsam, inanmaz. Amma indi sizə danışım”, – deyər Şandor Lejak əlavə edib.

Elbrus İsayevə Səmərqənd Dövlət Tibb Universitetinin fəxri professoru diplomu təqdim olunub

Mayın 16-da Naxçıvan Dövlət Universitetinin rektoru Elbrus İsayev və universitetin nümayəndə heyəti Özbəkistan Respublikasının Səmərqənd şəhərində keçirilən “Tələbələrin və gənc tədqiqatçıların 79-cu elmi-praktiki konfransı”nda iştirak edib. Rektor Elbrus İsayev konfransın açılış tədbirində çıxış edib.

Dünyanın müxtəlif ölkələrindən 35 universitetin təmsil olunduğu konfransda rektor Elbrus İsayevə “Səmərqənd Dövlət Tibb Universitetinin fəxri professoru” diplomu təqdim olunub.

Rektor Səmərqənd Dövlət Tibb Universitetinin Elmi Şurasının qərarı ilə tibb sahəsində beynəlxalq əməkdaşlıqların qurulmasında, Beynəlxalq Tibbi Forumun, Türk Dövlətlərinin Tibbi Konqresini təsis etdiyinə və uğurla rəhbərlik etdiyinə görə “Səmərqənd Dövlət Tibb Universitetinin fəxri professoru” diplomuna layiq görülüb.

Qeyd edək ki, universitetin Tibb fakültəsinin 7 tələbəsi də konfransda nümayəndə heyətinin tərkibində yer alıb. Tələbələr konfrans çərçivəsində üz-üzə panelərdə çıxış edəcəklər.

“Heydər Əliyev irsinə sağlam töhfə” adlı tibbi aksiya

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 102-ci ildönümünü münasibətilə Naxçıvan Muxtar Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə “Heydər Əliyev irsinə sağlam töhfə” adlı tibbi aksiya həyata keçirilib. Aksiya çərçivəsində Türkiyə Respublikasından dəvət olunmuş peşəkar uzman həkimlərin iştirakı ilə vətəndaşlara ixtisaslaşdırılmış tibbi xidmətlər göstərilib.

Aksiya çərçivəsində 650-dən çox vətəndaş müxtəlif ixtisaslar üzrə müayinə olunub, müvafiq tibbi məsləhətlər və müalicə təklif olunub. Aksiya əhalinin sağlamlığının qorunması və tibbi xidmətlərə çıxış imkanlarının genişləndirilməsi baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Mədəniyyət Nazirliyi, Naxçıvan Dövlət Universiteti və Qərbi Azərbaycan İcmasının birgə təşkilatçılığı ilə Kəngərli rayon Çalxanqala kənd uşaq musiqi məktəbinin Qərbi Azərbaycanla əməkdaşlıqda “Zəngəzur yurdu mənim” adlı tədbir keçirilib.

Tədbiri giriş sözü ilə açan Naxçıvan Dövlət Universitetinin rektoru, tarix üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Elbrus İsayev qeyd edib ki, bu gün xalqımız öz tarixinin obyektiv mənzərəsini yaratmaq imkanı əldə edib. Uzun illər gizli saxlanılan, zaman-zaman təhrif edilmiş hadisələr özünün əsl mahiyyətini və qiymətini alı. Sözsüz ki, bunun ən mühüm səbəblərindən biri Müzəffər Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə 2020-ci ildə Azərbaycanın

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 102-ci ildönümünə həsr olunmuş konsert

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 102-ci ildönümünə həsr olunmuş “BOOKFEST Naxçıvan kitab sərgisi 2025” çərçivəsində 10 may tarixdə Naxçıvan Dövlət Filarmoniyasının solistləri və rəqs kollektivlərinin və Azərbaycan Respublikasının Xalq artisti Samir Cəfərovun iştirakı ilə konsert proqramı keçirilib. Konsertin sonunda möhtəşəm atəşfəşanlıq təşkil olunub.

Qeyd edək ki, konsert proqramı Naxçıvan Muxtar Respublikası Mədəniyyət Nazirliyinin və Naxçıvan Şəhər İcra Hakimiyyətinin birgə təşkilatçılığı ilə həyata keçirilib.

Naxçıvanda incəsənət xadimlərinin yaradıcılıq gecəsi keçirilib

“Konstitusiya və Suverenlik İli” çərçivəsində Naxçıvan Muxtar Respublikası Mədəniyyət Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə Heydər Əliyev Sarayında Azərbaycan Respublikasının Xalq artisti Vasif Allahverdiyev və Azərbaycan Respublikasının Əməkdar İncəsənət xadimi Ceyhun Allahverdiyevin yaradıcılıq gecəsi keçirilib.

Tədbirdə çıxış edən sənətşünaslıq üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Günay Məmmədova incəsənət xadimlərinin həyat və yaradıcılıqlarından bəhs edib.

Tədbirin bədii hissəsində Naxçıvan Dövlət Filarmoniyasının xalq çalğı alətləri orkestri, kamera orkestri və xor qrupunun müşayiəti ilə Naxçıvan Muxtar Respublikasının Əməkdar artistləri Zülfqar Mahmudov, Ruhyyə Hüseynova, Azərbaycan Respublikasının Əməkdar artisti Sahib Paşazadə, Prezident mükafatçıları Əfsanə Babayeva və İlkin Abdullayev, Ayan Tohidinin ifalarında “Zəfər himni”, “Ana torpaq”, “Milli marş”, “Azərbaycanım”, “Gözləyəcəm səni”, “Qarabağ balladası” və digər sevilən musiqilər təqdim olunub.

Konsert proqramı tamaşaçılar tərəfindən alqışlarla qarşılanıb.

Ekoloji aksiya

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 102-ci ildönümünü münasibətilə Naxçıvan Muxtar Respublikası Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi tərəfindən “Əshabi-Kəhf Ziyarətgahı” Dini-Mədəni Abidə Kompleksinə gedən yolun sol kənarındakı tut bağında tinglər suvarılıb, onlara aqrotekniki qulluq aparılıb və dibçəkdə yetişdirilən tut tingləri əkilib.

Aksiyada iştirak edən Naxçıvan Muxtar Respublikasının ekologiya və təbii sərvətlər naziri Xanlar Mustafayev bildirib: “Ümummilli Lider Heydər Əliyev müasir, müstəqil Azərbaycanın qurucusu, adını ölkəmizin tarixinə qızıl hərfərlə yazdıran şəxsiyyətdir. Onun Azərbaycan xalqı və dövləti qarşısında xidmətləri misilsizdir. Biz bu tədbiri keçirməklə Ulu Öndər Heydər Əliyevin xatirəsinə ehtiramımızı, Onun ideyalarına sədaqətimizi bir daha nümayiş etdiririk”. Nazir onu da diq-

qətə çatdırıb ki, “Konstitusiya və Suverenlik İli” və “Naxçıvan Muxtar Respublikasının sosial-iqtisadi inkişafına dair 2023-2027-ci illər üçün Dövlət Proqramı”nın 2025-2027-ci illər üzrə Təfəsilatlı Tədbirlər Planına uyğun olaraq cari il ərzində muxtar respublikada 408 hektarda meşəsalma, meşəbərpa və yeni bağların salınması nəzərdə tutulub.

Həmçinin qeyd olunub ki, ötən il 1 hektarlıq həmin ərazidə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin xatirəsinə tut bağı salınımışdı.

Zəngəzur yurdu mənim

30 illik işğala son qoyaraq ərazi bütövlüyünü və tarixi ədaləti bərpa etməsi oldu.

Tədbirdə çıxış edən Naxçıvan Muxtar Respublikası mədəniyyət nazirinin müavini, nazir vəzifələrini icra edən Həsən Seyidov bildirib ki, bu gün hər bir Azərbaycan vətəndaşı möhtəşəm tarixi hadisələrə şahidlik edir. Dünya birliyində söz sahi-

binə çevrilən güclü və qüdrətli Azərbaycan yeni reallıqlar formalaşdırır. Vurğulanıb ki, Ulu Öndərin siyasətini layiqincə davam etdirən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev ata vəsiyyətinə əməl edərək torpaqlarımızı işğaldan azad etdiyi kimi, Qərbi Azərbaycana qayıdış konsepsiyasını da uğurla həyata keçirir.

Keçirilən tədbir də həmin konsepsiyaya mədəniyyət baxımından yanaşmanın bir nümunəsidir.

Sonra filologiya elmləri doktoru, professor, Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin Beynəlxalq əlaqələr üzrə prorektoru, Qərbi Azərbaycan İcmasının İdarə Heyətinin üzvü, Keşkend İcmasının sədri

Uğur heç bir sərhəd tanımır

Cəmiyyətin tərəqqisi üçün yalnız bilikli deyil, eyni zamanda yaradıcı və fərqli düşünmə qabiliyyətinə

malik olan şəxslərə ehtiyac var. Bu baxımdan istedadlı şagirdlər hər bir xalqın gələcəyinin parlaq ümidləridir. İstedadlı şagirdlərin inkişafı üçün şərait yaratmaq cəmiyyətin gələcəyini düşündürməkdir. Belə şagirdlərimizdən biri də Naxçıvan şəhərindəki 1 nömrəli tam orta məktəbin VII sinif şagirdi Səid Qasimovdur. Onunla rəqəmsal dünyamızda həmsöhbət olduq. Səid deyir: “Zamanla hər çətinliyin arxasında bir fürsət gizləndiyini öyrənmişəm. Daha çox məntiqi məsələlər həll etməyi və riayazı sevirəm. Eyni zamanda bədii ədəbiyyat oxumaq, yeni sözlər öyrənmək və şahmat oynamaq da mənə böyük zövq verir. Hazırda ingilis dili öyrənirəm və gələcəkdə informasiya texnologiyaları sahəsində mütəxəssis olmaq istəyirəm”.

Öyrəndik ki, o, dəfələrlə məktəbdaxili və məktəblərarası sınaqlarda, olimpiadalarda iştirak edib və yüksək nəticələr qazanıb. Hər uğur Səid üçün həm motivasiya, həm də növbəti hədəfə gedən bir addım olub: “Məncə, uğurun sirri nizam-intizamda, davamlı çalışmaqda və heç vaxt ruhdan düşməməkdir. Hər gün müəyyən bir vaxtımı dərslərə, oxumağa və məşğələlərə ayırıram. Ailəm və müəllimlərim də mənə daim dəstək olurlar. Kitab oxumaq, maraq dairəsini genişləndirmək və özünü daim inkişaf etdirmək çox vacibdir. Çünki uğur heç bir sərhəd tanımır”.

Xüsusilə qeyd edək ki, Səid 2022-ci ilin SASMO olimpiadasında gümüş medal (IV sinif), 2023-cü ilin SASMO olimpiadasında gümüş medal (V sinif), həmin ilin AMO olimpiadasında gümüş medal, 2024-cü ilin SASMO olimpiadasında (VI) bürünc medal, həmin ilin Copernik olimpiadasında gümüş medal, Şəhid Qoşqar Ömrov adına olimpiadada gümüş medal, 2025-ci il UAMO olimpiadasında bürünc medal, 2025-ci ilin Copernik olimpiadasında bürünc medal, 2025-ci ilin TİMO olimpiadasında gümüş medal, 2025-ci ilin FİSO olimpiadasında qızıl medal, bu il isə SASMO olimpiadasında bürünc medal, Naxçıvan şəhərində keçirilən müxtəlif olimpiadalar və sınaqlarda iştirak edərək müxtəlif medalları qazanıb.

Mahirə Nağıqızı çıxış edərkən qeyd edib ki, toponimləri və folklor nümunələrini öyrənməklə Qərbi Azərbaycan torpaqlarının tarixən Azərbaycan türklərinə məxsus olduğunu sübut etmək mümkündür. Alim qeyd edib ki, yüzlərlə bu xüsusda olan yer adlarını, tarixi faktları saxtalaşdırmaq heç nəyi dəyişmir.

Tədbirin bədii hissəsində Kəngərli rayon Çalxanqala kənd uşaq musiqi məktəbinin əslən Zəngəzurdan olan müəllim və şagird heyətinin ifasında “Dərələyəz”, “Tarantella”, “Sarı gəlin”, “Sirli bağ”, “Azərbaycan”, “Dilican” və digər musiqi nömrələri təqdim olunub.

Sonda Çalxanqala kənd uşaq musiqi məktəbinin kollektivi fəxri fərmanla təltif edilib.

Konsert proqramı tamaşaçılar tərəfindən alqışlarla qarşılanıb.

Ailə çırağınız daim yanar olsun!

65 ilin işığında

“Ailə” elə bir məfhumdur ki, özündə sevgi, hörmət, inam, etibar, vəfa kimi ülvə hissələri ehtiva edir. Ailəni firtınalı dənizdə gəmiyə də bənzətmək olar. Sükanı etibarlı əllərdə olarsa, o, fırtından sağ qurtulacaqdır. Bu etibarın bir tərəfi kişidir, ikinci tərəfi qadındır. Ailənin sütunu hər iki tərəfin zəhməti və sevgisi ilə bərkidir. Bax belə bir yol gəlib Abduleyevlər ailəsi. 65 illik evlilik yolunda məşəqqətlərlə, didərginliklə üz-üzə qalıblar, lakin əl-ələ verib ev qurmağı, övladlarına sahib çıxmağı birgə bacarıblar.

Ailə ilə görüşmək, həmsəhbət olmaq üçün yolumuzu Şahbuz rayonunun Ayrıncə kəndinə salırıq. Kəndin girişindəki küçələrdən birində bina salmış Nəriman kişinin qulağı səsdə idi.

Qapını nəvəsi açır. Nəriman kişi həmən ayağa qalxıb bizi qarşılamaq üçün yaxınlaşır, doğmaları kimi bağrına basır. Hər ikisi bayramsayağı hazırlanıb: Nəriman kişi də, Nigar xanım da. Nəriman kişi ömrünün 93-cü sinnindədir, Nigar xanım ondan bir az kiçikdir. Hər ikisinin gözlərindən sevinc yağır. 65 il az zaman deyil. Nigar xanım danışır, deyir hər çətinliyimiz olub, amma bu çətinlikləri birgə aşmışıq. İkimiz də kolxozda işləmişik. Mən sağıcı idim. Həm iş, həm də ev qayğıları, digər tərəfdən də uşaqlar. 9 övladımız olub: 4 oğlan, 5 qız. Sözümlüz də olub, amma sakitliklə həll etmişik. Söhbətimizə diqqətlə qulaq kəsilsən Nəriman kişi gülümsəyir. “Yəqin, ehtiyat edirsən ki, Nigar xanım açar sandığı, tökər pambığı” – atmacam sanki ürəyindən olur, gözləri yaşarana qədər gülür. Ömür-gün yoldaşının, Nigar xanımın əlindən tutur. O illərə qayıdır:

– Nigar xanım hər əziyyətə qatlanıb. Zəhmətkeş xanımdır. Biz əslən Dərələyəz mahalının Heşin kəndindədik. Mən və ailəm

1948-53-cü illər deportasiyasına məruz qalmışıq. Bilirsiniz ki, 1947-ci ilin sonlarında SSRİ Nazirlər Soveti kolxozçuların və digər azərbaycanlı əhəlinin Ermənistan Azərbaycan SSR-in Kür-Araz ovalığına köçürülməsi haqqında qərar qəbul etdi. Həmin qərarla göstərilirdi ki, 1948-1950-ci illərdə könüllülük prinsipi əsasında Ermənistan SSR-də yaşayan 100 min kolxozçu və digər azərbaycanlı əhali Azərbaycan SSR-in Kür-Araz ovalığına köçürülsün.

Könüllülük prinsipi deyilsə də, əhəlinin heç bir rəyi nəzərə alınmadan, beləcə, bizim ailə də 1949-cu ildə deportasiya olundu. İndi də yadıma düşəndə tükərim biz-biz olur. Bizi heyvan daşınan yük vaqonlarına mindirib doğma yurd yerimizdən uzaqlaşdırdılar. Nələrin şahidi olmadıq ki?! Saatlı rayonunun isti, susuz bir kəndində – Şirinbəydə yerləşdirdilər. Bizim Heşin kəndi çox səfalı idi, bol sulu, təmiz havası, bəhrəli bağları. Kəndə girəndə alma ağaclarının iyindən insan bihuş olurdu. Yerləşdiyimiz kənd, şəraitəzsizlik bizim üçün zülm oldu. 1954-cü ildə Stalin öləndən sonra biz yenidən öz kəndimizə – Heşinə qayıtdıq. 1960-cı ildə Nigar xanımla orada ailə həyatı qurduq. Övladlarımız böyüdükcə yaşamaq çətinləşirdi. Çünki məktəb yox, şərait yox.

Nəriman kişi övladlarının sağlam gələcəyi üçün Naxçıvanın Şahbuz rayonuna köç edir. Dərələyəzdən gələn köç əvvəl Gömürdə, sonra Ayrıncədə məskunlaşır.

Hiss edirəm ki, həmin tarixi faciədən 76 illik zaman kəsiyi ayrılarsa da, Nəriman kişinin ürəyi, ruhu doğma yurd yerindən ayrılmayıb. Və həmin illərin yaşanan faciəsi ömürlük yara kimi ürəyini sızdır.

Müsaibətim söhbətimə davam edir: – Heşində hər şeyi buraxıb gəlib burada yenidən ev-əşik olduq. Övladlarımızı böyütdük. Ailənin uzunömürlü olmasının sirri qarşılıqlı hörmətdir. Nigar

xanım hər zaman hörmətimi saxlayıb, bir sözümlə iki etməyib. Dörd divar nə üçündür? Ailə qalaya bənzər. Sütunu qadıncırsa, müdafiəçisi kişidir. Qadın zərif gül kimidir. Nə qədər diqqət və sevgi görərsə, bir o qədər də qarşılıqlı verir. Bax beləcə, 65 ildir, sıx əl-ələ tutub bütün çətinliklərə birgə sinə gərmişik. 14 nəvə, 9 nəticə sahibiyik. Tək arzumuz doğma yurdumuzun buz kimi buaqlarından su içmək, doğmalarımızın məzarlarını ziyarət etmək və uşaqlığımızın, gəncliyimizin yaşadığı evə geri dönməkdir. Onu da əgər mənfur ermənilər dağıtmayıbsa...

“Qarabağlıların torpaq nisgili başa çatıb. İndi onlar öz yurd-yuvalarına qayıdırlar. Baxırıq, izlə-

yirik, qəlbimiz qürur hissi ilə dolur. İnanırıq ki, biz qərbi azərbaycanlıların da yurd həsrəti bitəcək”, – deyir Nəriman əmi.

Gənclik fotolarını göstərir, şirin xatirələrini bizimlə bölüşürlər. Nəriman əmi albomu vərəqlədikcə gah güllür, gah fikrə gedir, gah da Nigar xanıma “Yadımdadır?” – deyər sual edir. Aylar, illər çox şeyi dəyişib. Hər ikisinin alnında dərin qırıqlar kök salıb. Saçları ağappaq ağarır. Amma tək dəyişməyən bir-birinin əlindən bərk tutmaqlarıdır, ailə dəyərləridir. Nigar xanım sonda gənc ailələrə tövsiyə etməyi də unutmur: “İndi gənclər bir az tənbəl öyrənib. Əziyyətə qatlanmaq istəməzlər. Düzdür, zamanə dəyişib. Amma ailə elə bir dəyərdir ki, hər kəsə lazımdır. Ona görə ailə quranda yüz ölcüb, bir biçmək lazımdır. Qurduğunuz ailəni də qoruyacaqsınız. Sağlam ailədə övladlar da sağlam böyüyür. Uşaq nəyi necə görərsə, elə də öyrənər. Hər kəsə bizim kimi uzunömürlü olmasını arzulayıram”.

Gülüşlərini bir fotoda əbədləşdirib sağollaşırıq. Qoy evlərdən, ailələrdən daim gülüş səsləri eşidilsin. Sağlam ailə isti ocaq, yanar çıraq, firavan ömür deməkdir. Ailə çırağınız daim yanar olsun!

✍️ **Ruhiyyə RƏSULOVA**

Azərbaycan-Çin münasibətləri yeni mərhələdə

✍️ **Əli CABBAROV**

Ölkəmiz mühüm geostrateji mövqeyi və sabit dinamik inkişaf tempi ilə təkcə qonşu ölkələrin deyil, həm də dünyanın super dövlətlərinin strateji müttəfiqi, etibarlı partnyorudur. Şərq-Qərb dialoqu və iqtisadi-mədəni əməkdaşlığında Azərbaycanın tutduğu bu mühüm yer Asiya nəhəngi Çinin də maraqlarına uyğun olmaqla, iki ölkə arasında qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığa və gələcəyə yönəlmis strateji müttəfiqliyə qədər zəmin yaradan mühüm amillərdəndir. Çinin müəllifi olduğu “Bir kəmə, bir yol” layihəsində ən etibarlı körpü statusuna sahib olan Azərbaycanla bu dövlətin malik olduğu siyasi dialoq isə tarixinin ən yüksək səviyyəsinə çatmaqla bu gün məsafədən asılı olmayaraq, iki ölkənin necə sıx dostluq əlaqələri qura biləcəyini bir daha dünyaya nümayiş etdirir.

Bu ilin aprel ayında Prezident İlham Əliyevin Çinə etdiyi dövlət səfəri, bu mənada, Azərbaycan-Çin münasibətlərinin tarixində əlamətdar bir hadisə oldu. Çində rəsmi qarşılama zamanı dövlət başçımızın çox sevdiyi “Ey Vətən” mahnısının melodiyaları, əllərində Azərbaycan və Çin bayraqları tutan çinli uşaqların coşqusu ilə qarşılanan Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban xanım Əliyevaya göstərilən böyük diqqət dünyanın ikinci böyük iqtisadiyyatına, ən böyük əhali ehtiyatlarına, insan resurslarına və əlçatan texnoloji gücə sahib bu dövlətin də tarixində mühüm hadisələrdən biri oldu. Səfərdə əldə olunan müətləq razılaşmalar, bağlanmış müqavilələr və keçirilmiş görüşlər həm Çin, həm də Azərbaycan mətbuatında geniş təhlil olunaraq bu iki ölkənin yaxınlaşmasının regional və global əməkdaşlığa verə biləcəyi töhfələr baxımından dəyərləndirilməkdədir. Başqa sözlə, bu səfər təkcə yüksək səviyyəli protokol görüşləri ilə yadda qalmadı, həm də konkret nəticələrə – strateji sənədlərə, yeni layihələrə və əməkdaşlıq formatlarına yol açdı. Nəticədə, Azərbaycanla nəhəng Çin arasında münasibətlər artıq yeni nəfəs, yeni baxış və qarşılıqlı maraqlar üzərində formalaşmaqdadır.

Dövlətlər arasındakı yaxınlaşma ilk olaraq onların tarixi yaxınlığı, liderlərinin siyasi iradəsi və qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığa zəmin yaradan münbit şərtlərlə sıx əlaqədardır. Hazırkı dünya siyasi və iqtisadi konyunkturası da, bu mənada, Çinlə Azərbaycanın hər tərəfli yaxınlaşması üçün əlverişli zəmin yaradıb, bu ölkənin sahib olduğu yüksək texnologiya, əhali ehtiyatları, “yaşıl iqtisadiyyat”a keçid təcrübəsi və şübhəsiz, daha çox işğal siyasətindən uzaq, dinc quruculuq məzmunlu layihələrə əsaslanan inkişaf strategiyası ilə üst-üstə düşür. Məhz bu perspektivlər baxımından sözügedən dövlət səfəri zamanı Çin və Azərbaycan arasında turizm əlaqələri zamanı vizaların qarşılıqlı olaraq ləğv olunması hər iki ölkənin qonaqpərvərlik sektorunun, xüsusən də Çindən səfər edəcək turistlərin hesabına bizim turizm sektorunun inkişafına mühüm töhfələr verəcək. Çin isə hazırda dünyanın ən çox turist göndərən ölkəsi olub son məlumatlara görə ildə bu rəqəm, təxminən, 200 milyon nəfərə çatmaqdadır. Eləcə də çinli turistlər də dünya turizm sənayesinin qazandığı 1,5 trilyon ABŞ dollarlıq gəlirinin az qala beşdəbirini verməkdədir. Çinli turistlərin Azərbaycana, onun təbiətinə və mədəniyyətinə və həmçinin mətbəxinə olan marağı, bu mənada, Çindən Azərbaycana gələn turistlərin sayını düz mütənasib olaraq artırır. Bu baxımdan ölkələrimiz arasında vizaların ləğvi turizmin inkişafı aspektində

mühüm hadisə olub ölkəmizin turizm sektoruna və həm də iki ölkə arasında mədəniyyət diplomatiyasına yeni həyat verəcək.

Çinin zəngin tarixi, mədəniyyəti, innovativ sənaye potensialı və güclü ordusu vardır. Şübhəsiz, bu qədər böyük gücə malik olmaq isə, öz növbəsində, yüksək təhsil mədəniyyətinə və təhsil standartlarına malik olmaqla mümkün olur. Ölkəmizin sürətlə dəyişən dünyə iqtisadiyyatına inteqrasiyasını qarşıya məqsəd qoymuş dövlət başçımız Prezident İlham Əliyev müstəqil, suveren Azərbaycanın qazandığı bütün nailiyyətləri və qələbələrini dayanıqlı edə bilmək üçün layihəli intellektual gənc nəsil yetişdirmək strategiyası baxımından Çinin təhsil sahəsində qazandığı uğurlardan faydalanmağın hər iki ölkənin maraq və mənafevləri baxımından faydalı olacağını qeyd edə bilərik. Bu maraqlar bu gün Avropanın düşdüyü rəngarəng qorxunc gənclikdən uzaq, savadlı, ailə dəyərlərinə sadiq, savadlı kadrlar hazırlamaq qarşısında duran vəzifədir. Bu istiqamətdə Azərbaycan və Çin universitetləri arasında əlaqələrin gücləndirilməsi də gələcəkdə mühüm nailiyyət sayıla bilər.

Çin və Azərbaycan hələ qədim İpək Yolu ticarəti dövründən bir-birini yaxşı tanıyan ölkələr olub. Çin mallarını Avropaya daşıyan tacirlər Azərbaycandan, eləcə də Şərqi qapısı Naxçıvan ərazisindən rahat şəkildə keçməklə bu iki sivilizasiya arasında iqtisadi və mədəni körpülər qurmuşlar. Ona görə də müasir mərhələdə iki ölkə arasında əldə olunmuş əni maraqlı razılaşmalardan biri kimi Azərbaycan Naxçıvan şəhəri ilə Çin Xalq Respublikasının Sincan-Uyğur Muxtar Bölgəsinin mərkəzi olan Urumçi şəhəri arasında qardaşlaşma sənədinin imzalanmasını xalqlar arasında humanitar-mədəni sahədə əldə olunmuş mühüm nailiyyət kimi qiymətləndirmək mümkündür. Başqa sözlə, Naxçıvanla Urumçinin qardaşlaşması, sadəcə, kağız üzərində bir saziş deyil, həmçinin bu, tarixi İpək Yolundan gələn müsbət ənənələrin birgə davamı kimi uğurlu yolçuluğudur. Burada Naxçıvanın coğrafi mövqeyini, gələcək logistik imkanlarını və beynəlxalq dəhlizlərdəki rolunu da nəzərə alaraq ölkəmizin Çinlə əməkdaşlığında bu razılaşmanın əhəmiyyətini bir başqa məzmununda vurğulamaq mümkündür.

Hazırda Azərbaycan-Çin əlaqələri özünün ən yüksək inkişaf dövrünü yaşayır. Prezident İlham Əliyevin Çinə son dövlət səfəri də bir daha sübut etdi ki, Azərbaycan yalnız regional deyil, həm də global miqyasda tərəfdaşlıq əlaqələrini uğurla inkişaf etdirir. Humanitar sahədə vizasız rejim, təhsildə ortaq layihələr və regionlararası qardaşlaşmalar bu münasibətlərin əyani göstəricisidir. Bu layihələr və humanitar əlaqələr isə sabahın güclü körpülərini inşa edir.

Ailə dövlətin xüsusi himayəsindədir

“Konstitusiyaya və Suverenlik İli” çərçivəsində Naxçıvan Muxtar Respublikası Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin və Naxçıvan Dövlət Universiteti nəzdində Naxçıvan Dövlət Texniki Kollecinin birgə təşkilatçılığı ilə 15 may – Beynəlxalq Ailə Günü ilə əlaqədar “Ailə dövlətin xüsusi himayəsindədir” mövzusunda konfrans keçirilib.

Konfransda ilk olaraq Ümummilli Lider Heydər Əliyevin, akademik Zərifə xanım Əliyevanın və şəhidlərin ruhu bir daşıqəlik sükutla yad edilib və Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirilib.

Naxçıvan Dövlət Texniki Kollecinin direktoru Asəf Ruşanov, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi sədrinin müavini Aytən Məmmədova, Naxçıvan Ağsaqqallar Şurasının

sədri Məmməd Məmmədov çıxış edərək bildiriblər ki, Beynəlxalq Ailə Günü'nün təsis edilməsində əsas məqsəd dünya ictimaiyyətinin diqqətini müasir ailə ilə bağlı problemlərə cəlb etməkdir. Ulu Öndər Heydər Əliyevin ailə siyasəti Azərbaycanda bu gün də məqsədyönlü surətdə həyata keçirilir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev milli-mənəvi dəyərlərin qorunmasına böyük diqqət və qayğı göstərir.

Daha sonra Kəngərli rayonu, Böyükdüz kəndində yaşayan, ev-

lilliklərinin 62 illiyi tamam olan ailənin başçısı Babayev Əşrəf Salman oğlu, Şərir rayonu, Çərçiboğan kəndində yaşayan, evliliklərinin 50 illiyi tamam olan ailənin başçısı Quliyev Hafiz Abbasqulu oğlu çıxış edərək bildiriblər ki, ailə həyatın ən gözəl sərvətidir. Onu sevgi ilə qoruyub, əməklə yaşadıb, sədaqətlə ucalmaq lazımdır. Qeyd ediblər ki, biz illərlə bunu etdik və bu gün xoşbəxtliyimizi sizinlə bölüşməkdən qürur duyuruq. Daha sonra tədbirin təşkilatçılarına öz minnətdarlıqlarını bildiriblər.

Son olaraq kollecin müəllimi Hafiz Yaqubov çıxış edərək tələbələrə öz tövsiyələrini bölüşdü.

Konfransın sonunda Ümummilli Lider Heydər Əliyevə həsr olunmuş videoçarx nümayiş olundu, uzunömürlü, nümunəvi ailələrə hədiyyələr və gül buketləri təqdim olundu.

Hər bir uşağın sevgiyə ehtiyacı var

Üzlerində təbəssüm olsa da, ürəklərində hansı hissləri keçirdiklərini təsəvvür belə etmirik. Düşünürük, bəlkə, körpədir; həyatın acısını-şirini dadmayıblar; böyüklərin əziyyəti onlar üçün asan gəlir, səhv etsələr də, bunu düzəltmək üçün qarşıda kifayət qədər ömürləri, həyat yolları var. Amma düşünmürük ki, böyüklərə görə elə əziyyəti onlar çəkir, səhvlərini necə düzəldəcəklərini onlara başa salmağa çalışırlar. Təəsüf, bunu çox vaxt bacarmırlar; taleləri ilə barışmaq məcburiyyətinə dirlər. Bunu özləri də dərk edir; dəyişilməyən yalnız üzlərindəki təbəssümdür, bəlkə, onları həyata bağlayan, valideynlərinin etdiyi səhvləri özləri etməsin deyərək bir ümidli gələcəkdir. Kim bilər bilər onların hissini, duyğusunu, ən əsası nələr yaşadıklarını...

Təsəvvür edin, orta məktəbin ilk günündə bu uşaqlara “ana, ata” sözləri yazdırılırmı?! Onların təsəvvüründə bu sözlər, bəlkə də, ifadəyə sığmayacaq qədər böyükdür: dərslərin ilk zəngində belə onların gözləri yolda qalır, hər qapı açıldıqca onları dünyaya gətirən “ana”larını gözləri axtarır, “atalı, analı yetim”dir... Bu insanlar (oxu: valideynlər) analıq, atalıq hissindən məhrumdurlar, bəzən bunu Tanrının ən böyük cəzası kimi də qiymətləndirənlər var. Qadın dünyaya uşaq gətirib ona sahib çıxmırsa, bu onun insani duyğularının olmaması deməkdir, bir ata öz övladının çiyinə əlini qoymursa, bu onun arxasız, dayaqsız olması deməkdir. Internat – bura uşaqlara təhsil müəssisəsi kimi yox, öz doğma evləri kimi təlqin edilir.

“Uşaqların heç bir günahı yoxdur, onların bura yerləşdirilməsinə də bir səbəb yoxdur”, – deyir Məryəm Əliyeva. İlahi, bu qədər ağır cümlə olar? Bir cümlə, bir söz insanı bu qədərmi əzər?! Əslində, bu cümlə o uşağın yaşadığı həyatı nə qədər dərindən dərk etməsi deməkdir. Bəlkə, bu sualı hər gecə yatağa girərkən öz-özünə dəfələrlə verib, cavabı tapa bilməyib, bəlkə, yüzlərlə cavabsız sualı var, kimə deyəcəyini belə bilmir... Gözləri dolur, “Valideynlərim görüb narahat olar, elə bilirlər, onlara deyirəm”, – deyir. 13 yaşlı bir uşağın düşüncəsidir bu, İlahi! Hər vəchlə də yenə valideynini düşünür, onları incitmək istəmədiyini gözlərindən

sezmək mümkündür. Danışa bilmir, gözlərini qaçırır, burada xoşbəxt olduğunu deyir, amma yalan dedişi aşkardır, bunu təsəvvüründə “şirin yalan” kimi canlandırır. Elə deyil, acı həqiqəti bir yalanın arxasında gizlətməyə çalışır, yalan olmuş həyatında daha onu nələr gözlədiyini, həyatının istiqamətini, bəlkə də, dərk

edir. Deyir ki, evləri uzaq olduğu üçün burada yaşayır, hər həftə fürsət düşdükcə evə yollanırlar. Bu yolların hər addımında nələr düşünür, evə hansı hisslərlə gedir – bəzən bunu təsəvvür etmək belə çətinidir. Onun üzünə açılacaq qapıda bir təbəssüm eşqidir, bəlkə, bu uzun yolları gətirməyi.

“Adamın axır günü gərək xoş olsun”, – deyirlər, bəli, bəlkə, onlar üçün ən böyük deyim də budur! Təhsil ocağının yataqxanasında Süleyman Qənbərovla söhbətləşirik. Məktəbdə onlara çox yaxşı baxdıqlarını, asudə vaxtlarını səmərəli keçirdiklərini, ən əsası, dərslərində bir ax-sama olmadığını deyir: “6 ildir, burada təhsil alıram, elə gördüyünüz bu yataqxanada qalıram. Dövlətimiz bizim təhsil almağımız üçün hər bir imkanı yaradıb. Məktəb kollektivi isə bizim hər zaman yanıımızdadır. Hər an hər bir problemimizlə maraqlanırlar, dərslərimizdə çətinlik olduğu zaman köməklik göstərirlər. Burada evimizdə olduğu kimi rahatıq, evimizdir bura”.

Bəli, evləridir bura, reallıq budur. “Sosial qayğıya ehtiyacı var”, “İmkani yoxdur”, “Çox uşaqdır”, “Orada daha yaxşı təhsil alır”, “Hər həftə görüşürük” – bunların hamısı valideyn cəfəngiyyətidir, yalanıdır, deyilən, sadəcə, sözlərdir. Heç bir uşağın orada yaşamaq, qalmaq kimi məcburiyyəti olmamalıdır və heç bir valideynin uşağını bu bəhanələrlə həmin məktəbə göndərmək kimi haqqı da yoxdur!

“Kiçik bir problemə görə uşaqları ortada qoymaq olmaz, böyük səhvdir, günahdır. Uşaqların heç bir günahı yoxdur”, – deyir Süleyman. Onu da əlavə edir ki, gələcəkdə valideyn olacağı təqdirdə heç vaxt övladının ayrı qalmasına razı olmaz. Bu cümlələrin, sözlərin, əslində, hansı yöndə olduğu aşkardır.

Əllərində kiçik oyuncaqlar görürük, hiss edir, amma hiss etdirməməyə çalışır gözlərinin dolduğunu, danışmır. Realıq budur: tərki edilmiş, ailədən uzaqlaş(dırıl)an uşaqlar heç vaxt oyuncaqlarını atmır!

Ordubad şəhər tam orta internat məktəbinin kollektivi hər zaman bu uşaqların arxasındadır – buna orada olduğumuz müddətdə bir daha canlı şahid olduq. Uzun illərdir, bu məktəbdə çalışan Şahzadə Əliyeva deyir ki, bu uşaqlar olduqca həssas, kövrək olurlar: “Onlara göstərilən hər hansı kiçik bir qayğı, diqqət biz müəllimləri də xoşbəxt edir. 1982-ci ildən bu məktəbdə pedaqoji fəaliyyətlə məşğulam, valideynini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqlarla çalışırıq. Onların hər anında yanlarında oluruq: bəzən xəstələnirlər – yanlarında yatırıq, dərmanları – öz sevgimizi verməyə çalışırıq, bir ailə kimi hər zaman bir oluruq. Çalışdığım müddətdə elə anlar olub ki, burada qalan uşaqlar bayram vaxtlarında öz doğmalarını gözləyiblər, amma gəlməyiblər, biz məktəb kollektivi olaraq yenə onların yanında olmuşuq. Onlar məktəbi doğma evləri, müəllimləri isə valideynləri hesab ediblər. Nə qədər olsa da, bir ana, ata qayğısı heç nəyi əvəz etməz. Hər səhər dərsə gələrkən onların gözlərindəki nisgilli baxışlar çox şeyi deyir”.

Məktəbdə olduğumuz müddətdə müəllimlərin uşaqlara necə qayğı ilə yanaşmalarının şahidi olduq. Əslində, bu məktəblilərə başqa cür davranmaq

da mümkün deyil axı. Təranə İsmayılova deyir ki, məktəbdə onlar üçün hər bir şərait yaradılıb: “Müəllimlər hər zaman bu uşaqlara qayğı ilə yanaşır, onların bütün problemlərini öz problemi kimi qəbul edir. Bizim valideynlərə sözüümüz odur ki, əgər dünyaya uşaq

gətirirlərsə, onları sahiblənməyi də bacarsınlar. Onsuz da dövlətimiz bu uşaqlar üçün hər bir şərait yaradır, onları bağrına da basıb sahiblənir”. Bu gün Ordubad şəhər tam orta internat məktəbində uşaqların yaşayış səviyyəsinin yaxşılaşdırılması üçün hər bir şərait yaradılıb: yeni tədris binası, yataqxana, onların asudə vaxtlarının səmərəli təşkili üçün oyun meydançası, uşaqlar üçün bütün zəruri avadanlıq və sair. Amma... Amma bunların heç biri ailə ocağını əvəz edə bilməz. İndi bu məktəbdə 500-dən çox şagird təhsil alır ki, onların 60 nəfəri valideynini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuşdur. Məktəbi digər məktəblərdən fərqləndirən əsas nüanslardan biri də burada 13 sağlamlıq imkanları məhdud uşağın təhsil almasıdır. Demək olar ki, məktəb hər kəsə qucağını açıb. Nə yaxşı ki, bu uşaqlar dövlətin himayəsi altında böyüyür, təhsil alır, cəmiyyətə sağlam bir fərd kimi yetişirlər.

Heç bir uşaq valideynini seçmir, ona bağlılığı isə dəyişilməz hissdır. “Ana kimi yar olmaz, Vətən kimi diyar”, – deyirlər. Lakin bu uşaqlar diyar kimi Vətəni, ana kimi isə öz müəllimlərini seçiblər. Bir gün həmin müəllimlər bu uşaqların uğuruna ilk sevinən olacaqlar, yanlarında kimin olmasından asılı olmayaraq...

✍ Ceyhun MƏMMƏDOV

Ekosistemə ciddi təhdid, bəşəri bəla – erməni ekoloji terroru

Ermənistanın 30 il ərzində Azərbaycana qarşı təcavüzü təkcə ərazi bütövlüyünün beynəlxalq hüquqa zidd şəkildə pozulması ilə məhdudlaşmayıb, həm də ümumbəşəri cinayətlərin törədilməsi, o cümlədən sağlam dünyanın təminatçısı sayılan ekologiya, ekosistemə sağalmaz yaraların vurulmasına səbəb olub. Təkcə bir neçə faktı qeyd etmək yetər ki, yaddaşlarda erməni ekoloji terrorunun miqyasının necə ölçüyəgəlməz səviyyədə böyük, ağılasığmaz dərəcədə dəhşətli olduğu haqqında kiçik təəssürat yaransın. Belə ki, monitorinqlər zamanı işğal dövründə Azərbaycan ərazilərində qızıl, civə, mis, qurğuşun, sink, kömür və digərləri daxil olmaqla, 163 faydalı qazıntı yatağı, həmçinin meşə örtüyü, nadir ağacların qanunsuz istismara məruz qalması müəyyən edilib. Qarabağ və ətraf ərazilərin 280 min hektardan çox meşə fondu, o cümlədən Avropada yeganə çinar meşəsinin əksər hissəsi, yaşı 120 ildən 2600 ilədək olan yüzlərlə ən qiymətli ağac – təbiət abidəsi vəhşicəsinə talan edilərək Ermənistanı daşınıb və ya yarımfabrikat şəklində xarici ölkələrə satılıb. Bu başıpozuq toplum 30 il ərzində “Qızıl-bulaq” qızıl və “Dəmirli” mis-molibden yataqlarını qarət ediblər. Eyni zamanda bu vandalizmin nəticəsi olaraq Bəsitçay və Qaragöl Dövlət qoruqları, Arazboyu, Laçın, Qubadlı və Daşaltı Dövlət Təbiət yasaqlıqlarının ərazilərində olan qiymətli ağac və digər nadir biomüxtəliflik nümunələri məhv edilib.

İşğal müddətində ərazilərimizin başdan-başa mina ilə çirkləndirilməsi insan tələfatı ilə paralel, həm də ətraf mühitə, flora və fauna ehtiyatlarının da məhvinə yol açıb. Bütün bu terror aktlarını qorxmadan, çəkinmədən törətməklə qarşı tərəf BMT-nin bir

sıra konvensiyalarına məhəl qoymadığını açıq şəkildə bəyan edib. Azərbaycan uzun illər ciddi fəsadlara yol açan bu dəhşətli ekoloji terrora qarşı beynəlxalq ictimaiyyətin adekvat siyasi və praktiki dəstəyinə ümid etsə də, təəssüf ki, nəinki bununla bağlı cəza tədbirləri görüldü, hətta bəzi xarici şirkətlərin də bu bəşəri cinayətdə iştirakı, əli olub...

2020-ci ilin 44 günlük Vətən müharibəsində qazanılan tarixi Zəfər Ermənistanın bütün cinayət əməlləri kimi, ekoloji terrorunun da əyani şəkildə ifşasına yol açdı. Ölkəmiz bu sahədə təbliğati hər ötən gün daha da gücləndirir, Ermənistanın törətdiyi beynəlxalq konvensiyalara zidd hərəkətlər sübutlu şəkildə dünya ictimaiyyətinin diqqətinə çatdırılır. Ekoloji etiraz aksiyaları keçirilir, xarici diplomatların, turistlərin Qarabağa səfərləri təşkil olunaraq 30 illik vandalizm aktlarının yaratdığı fəsadlar yerindəcə qonaqlara göstərilir, izah edilir. Ötən dövrdə ATƏT-in Parlament Assambleyasının iclaslarında bu məsələnin müzakirəyə çıxarılması dünya ictimaiyyətinin diqqətini hayların törətdiyi ekoloji terrora yönəldib. Eyni zamanda Azərbaycan Ermənistanın bütün vandalizm aktlarına, beynəlxalq konvensiyaları kobud şəkildə pozduğuna görə ədalət qarşısında cavab verməsi üçün Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsinə verib, qarşı tərəfin məsuliyyətə cəlb edilməsi, ölkəyə və xalqa dəymiş ziyanın ödənilməsi istənilib. Ölkə Prezidenti İlham Əliyev müxtəlif beynəlxalq tədbirlərdə, siyasi platformalardan bu barədə Azərbaycanın haqq səsinə eşitdirir. Bu baxımdan, Vətən müharibəsindən sonra daha dəqiq desək, 2021-ci il fevralın 14-də Prezident İlham Əliyev, birinci xanım

Mehriban Əliyeva və qızları Leyla Əliyevanın Füzuli, Zəngilan, Laçın və Cəbrayıl rayonlarına səfəri çərçivəsində Zəngilan rayonundakı Bəsitçay Dövlət Təbiət Qoruğunun ərazisində ağaclar əkdikdən sonra dediyi fikirlər dünyaya erməni ekoloji terroru barədə mühüm əyani mesajlardan olub: **“Bəsitçay Dövlət Təbiət Qoruğunda çinar ağacları əkdik. Bəsitçay qoruğu 1974-cü ildə Ulu Öndər Heydər Əliyevin tapşırığı ilə yaradılmışdır. Burada 100 hektardan çox sahədə nadir çinar ağacları dövlət tərəfindən qorunurdu. Bu, nadir çinar ağacları meşəsi idi. İşğaldan sonra mənfur düşmən çinarların böyük hissəsini kəsib, doğrayıb, talayıb və yandırdı. Bu, erməni vandalizminin növbəti əlamətidir. Bu gün Bəsitçay təbiət qoruğunun bərpasına start verildi. Biz bu qoruğu bərpa edəcəyik. Əlbəttə ki, burada kəsilmiş ağacların yaşı, təqribən, 200-300 ilə bərabər idi. Ancaq hər halda öz borcumuzu yerinə yetirdik”**. Qalib lider bu mesajı ilə bir daha dünyaya bəyan etdi ki, gözüntüzü yaxşı-yaxşı açıb 30 ildir, “məzlum” donunda göstərməyə çalışdığınız toplumun hansı vəhşiliklərə qadir olduğunu görün. Və o da beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətinə çatdırıldı ki, biz bu torpaqların, təbii sərvətlərin əsl sahibləriyik, dağıdan deyil, qurub yaradan, bərpa edən xalqıq. Ermənistanın ekoloji terrorunun miqyası təkcə meşələrin, ağacların məhvi ilə bitmir, su

hövzələrinin kütləvi surətdə zəhərlənməsini də əhatə edir. Belə ki, qərb qonşumuz regionun su ehtiyatlarını da çirkləndirir və eyni zamanda su ehtiyatlarını siyasi təzyiq vasitəsinə çevirir, Oxçuçayın, Zəngiçayın ekoloji tərzliğini pozurlar. Nəzərə alsaq ki, Oxçuçay Cənubi Qafqazın ikinci böyük çayı sayılan Arazla tökülür, Araz isə Kürə qovuşmaqla ən sonda Xəzər dənizinə axır, o zaman ermənilərin törətdiyi bu terrorun miqyasının nə qədər böyük olduğunu təəvvür etmək çətin deyil. Bundan başqa Ermənistanın bütün regionu təhdid altında saxlayan, istismar müddəti çoxdan bitmiş Metsamor atom elektrik stansiyası da vardır ki, bu stansiyadan çıxan tullantılar da Arazla axıdılır. Beləliklə, transsərhəd çaylarına radioaktiv tullantıların axıdılması həm də, ümumilikdə, regionun ekosidini təhdid altına alır. Ümumiyyətlə, araşdırmalar göstərir ki, hər il Ermənistanı keçən 350 milyon kubmetr su kimyəvi maddələrlə çirkləndirilir. Bu, su hövzələrində yaşayan canlılar aləminə və suvarma üçün istifadə edilən təsərrüfatlara ciddi təhlükə yaratmaqla həm də sərhədyanı bölgələrdə yoluxucu xəstəliklərin yayılmasına səbəb olur. Göründüyü kimi, bu gün heç nə olmamış kimi davranan, sülh danışıqlarından dəm vuran, özünü “sülh geyərçini” kimi beynəlxalq arenaya sıraya gətirən qarşı tərəf transsərhəd çaylarını, xüsusilə də ölkəmiz üçün zəngin su ehtiyatı

na malik Araz çayını çirkləndirməklə bəşəri cinayətlərdən əl çəkməyəcəklərini bəyan edirlər. Azərbaycan bu məsələdə də ciddi narahatlığını bəyan etməklə Ermənistanı kiçik də olsa, müsbətə doğru addım gözləyir. Prezident İlham Əliyevin də dediyi kimi: **“Transsərhəd çaylarla bağlı sessiyalar kimi kiçik addımlar atıla bilər, çünki bu məsələ Azərbaycanı ciddi narahat edir. Çünki Ermənistan Araz çayını çirkləndirir və yeri gəlməşkən, Azərbaycan istiqamətində Kür çayı məsələsi müvafiq şəkildə müzakirə olunmalıdır. Beləliklə, bütün bunların praktiki təsiri ola bilər. Bu kiçik addımlarla biz etimadsızlığı azaltmağa çalışa bilərik. Etimadı qurmaq üçün illər tələb olunur, lakin ən azından etimadsızlığı azaltmaq olar, biz buna hazırıq”**.

Bəli, qərb qonşumuz vaxtilə o qədər qatı cinayətlər, vandalizm aktları törədib ki, bu etimadsızlıq birmənalı şəkildə ekologiyamıza, təbii sərvətlərimizə, sağlam mühitimizə vurulan ciddi ziyanlarla da əlaqədardır. Bu gün ölkəmiz COP29 kimi beynəlxalq konfransa layiqli ev sahibliyi edib ciddi nəticələrə nail olmaqla, “yaşıl enerji” layihələri ilə milli, regional və global səviyyədə ətraf mühitin qorunması, iqlim dəyişmələrinin qarşısının alınması işinə böyük töhfə verir. Ancaq göründüyü kimi, Ermənistan isə həmişəki ampulasındadır, beynəlxalq konvensiyalardan irəli gələn öhdəlikləri yerinə yetirmir, su ehtiyatlarımızı çirkləndirməyə davam edir, region üçün böyük nüvə faciəsi yarada biləcək Metsamor Atom Elektrik Stansiyasının istismarını dayandırmır. İnanırıq ki, Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi uğurlu diplomatiya, hərbi-siyasi iradə sayəsində torpaqlarımızdan erməni işğalçılığının kökü kəsildiyi kimi, Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsi vasitəsilə də dünya ekosistemini təhdid edən erməni ekoloji terroruna da düzgün hüquqi qiymət veriləcək və bu bəşəri bəla-ya da son qoyulacaq.

Azərbaycan xalqına, onun müstəqil dövlətinin torpaq bütövlüyünə qarşı törədilmiş cinayətlərdə ittiham olunan erməni mənşəli cinayətkarların Bakıda davam edən məhkəmə prosesində verdikləri ifadələr, həmçinin sosial mediada bir çox Ermənistan vətəndaşının xalqımıza, bayrağımıza qarşı vəhşiliyini göstərən videolar bu insanların “qara mələk” xislətinin nə dərəcədə dəhşətli olduğunu deməyə əsas verir.

Bir zamanlar işğal altında saxladıqları Qarabağda özlərini “prezident”, “xarici işlər naziri”, “parlament sədri” kimi təqdim etmiş bu şəxslərin “qara mələk” cildindəki iblis, xain, cinayətkar və qatil sifətləri bir-bir ifşa olunmuşca 35 il əvvəl Fransadan və Livandan ruh, Rusiyadan silah almış erməni separatizmini də tarixin zibilliklərinə birdəfəlik gömən uca ədalət gec də olsa, öz yerin tapır. İndi çarəsizcə dəmir barmaqlıqlar arasında gözləri bərələn bu cinayətkarlar hər nə qədər özlərini guya “kukla” adlandırsalar da, onlar on illər boyunca Azərbaycanın suveren ərazilərində qanunsuz silahlı rejim qurub, beynəlxalq hüququ kobud şəkildə pozaraq bir milyon insanın bədbəxtliyinə bais olmaqla, əslində, “qara mələk” tipindən artıq heç nə deyillər. Bu mənada, separatizmin simaları olmuş və şəxslər bölgədə etnik nifrət zəminində gərginliyin və zorakılığın əsas səbəbkarları da olmaqla onların işğal, ölüm və işgəncə damğasının da daşıyıcıları olan əsl “qara şeytan”lardır. Ona görə də Rusiyadakı çirkli biznesini atıb Qarabağda özünə ikinci yuva qurmaq istəyən Ruben Vardanyan və onun pulları ilə özlərini “dövlət adamı” hesab edən Araik Arutunyan, Bako Saakyan, Arkadi Qukasyan, Davit Ba-

“Qara mələk”lər

bayan, Davit İşxanyan və digər hay tör-töküntülərinin bu gün düşdükləri vəziyyət məhz bu baxımdan xeyirin şər üzərindəki qələbəsinə inananların da ürəyini sərindən ibarətəmiz bir mənzərədir.

Ermənilər azərbaycanlılara qarşı nifrəti, törətdikləri cinayət və soyqırımı əməlləri, işgəncə və qətləri ilə öyünüb, bunu törədənləri “qəhrəmanlaşdırıb” milli simvollarına çevirən qorxunc instinktləri ilə seçilməyi çox xoşlayırlar. Tarixboyu babalarından qanlarına hopmuş türk düşmənçiliyi ideologiyasının ən qanlı səhifələri olan Xocalı soyqırımı, Bağanis-Ayırım, Qaradağlı, Ağdaban faciələri bir daha sübut edir ki, “qara mələk”lərin bu əməlləri hansısa səhvlilik deyil, separatizmin və terrorizmə dayalı uydurma “böyük Ermənistan” xəstəliyinin ən acı sindromlarından biri kimi Azərbaycan xalqının başına gətirilmiş qanlı faciələrdir. Ona görə də bu gün imperialist ambisiyalar və separatçı dü-

şüncələrlə xalqlara fəlakət gətirən digər “qara mələk”lər də fələyin bu acı dərindən nəticə çıxarmalı, növbəti bir 30 ildən sonra belə bir ədalət məhkəməsinin onlar üçün də qurulacağını indidən baxıb görməlidirlər.

Bəli, tarix təkrarlanır, amma etdikləri qanlı əməllərdən peşman olduqlarını deyərək ədalətdən mərhəmət diləyən “qara mələk”lərin bir gün “tövbə” edərək su pəriləri simasında yenidən insanlığa qovuşacağını güman etmək çox sadəlvöhlük olardı. Bəşəriyyətin qanlı müharibələr və işğallar tarixi onu göstərir ki, bütün zalımların, onların sələflərinin və ya davamçılarının son aqibəti cəhənnəm qazanında yanmaq, yaxud dənizlərdə balıqlara yem olmaqdır. Bu mənada, erməni xəstəliyinə tutulmuş “qara mələk”lərin dənizdən-dənizə olan utopik xəyallarını birdəfəlik cəhənnəmə vasilə edən 44 günlük şanlı Vətən müharibəsi isə bundan sonra bir daha heç bir işğalçının Azərbaycan torpağına soxula bilmə-

məsi üçün elə bir “dəmir yumruq” oldu ki, onu nəinki bu gün mühakimə olunan tülkü sifətindəki “qara mələk”lər, hətta onların yüz illər sonrakı törəmələri də unutmayacaqlar.

Döyüşdəki biabırçı məğlubiyyətdən hələ də özünə gələ bilməmiş erməni cəmiyyəti bu gün daha biabırçı olan bir revanşizm atəşi içindədir. Azərbaycanın günəş kimi parlaq gücünün qarşısında bir gün qara kölgələr kimi yox olub gedəcəklərini yaxşı bilən bu etnik qrup üzvləri, hətta baş nazirləri ilə görüşdə bir zamanlar azərbaycanlıları qətl etdiklərindən fəxrlə danışır, bununla sanki təsəlli də tapırlar. Ancaq ermənilər unudurlar ki, nə qədər sağa-sola çırpınsalar da, bu dəfə onları nə hind cadugərləri, nə də Paris demonları xilas edə biləcəklər. Çünki əməldə də, xislətdə də onlar da elə qara erməni “mələk”ləri kimi çürümüş bir bezin qırağıdır. Cır, yandır, at! Yox olub gedəcəklər!

Bu gün haqqın və ədalətin səsi, Azərbaycanın güclü və əyləməz iradəsi qarşısında bütün saxta mişklər çökür, işfə olunub tarix səhifəsindən silinir. “Qara mələk”lərin timsalında bir zamanlar bölgəyə qan, ölüm və zülm gətirən erməni separatizminin artıq nə sığınaçaq yeri, nə də üzvlərini gizlədə biləcəkləri maskaları qalır. Çünki biz susmadıq, unutmadıq, unutdurmadıq. Dövlət başçımızın da dəfələrlə vurğuladığı kimi, bu 30 illik işğalı heç zaman unutmayacağıq! “Qara mələk”lərin hekayəsi bitdi, tarix onların adlarını da öz qaranlıq səhifələrinə yazdı, Azərbaycan isə öz işıqlı yoluna davam edir. Şəhidlərimizin qanı bahasına geri alınan torpaqlarımızda bu gün yalnız sülh və inkişaf vardır.

“Şərq qapısı”

“Microsoft” minlərlə iş yerini ixtisar edəcək

“Microsoft” kompaniyası minlərlə əməkdaşının işdən azad ediləcəyini açıqlayıb. Kompaniyadan ixtisarların ümumi işçi sayının üç faizindən azını əhatə edəcəyi bildirilib.

2024-cü il iyun ayının sonuna olan məlumata əsasən “Microsoft” kompaniyasında 228 min nəfər çalışırdı. Beləliklə, işdən çıxarılaacaq əməkdaşların dəqiq sayı göstərilməsə də, ixtisarların 6 min 800 nəfərə təsir edəcəyi məlum olur. Onlar müxtəlif regionları və vəzifələri əhatə edəcək. Xatırladaq ki, “Microsoft” 2023-cü ilin əvvəlində, təxminən, 10 min nəfəri işdən çıxarmışdı.

“Microsoft” kompaniyası hazırda süni intellekt sahəsində fəaliyyət göstərən məlumat mərkəzlərinə böyük həcmdə investisiyalar yatırır. Şirkət iyun ayının sonunadək davam edəcək, cari maliyyə ili çərçivəsində bu sahəyə, təxminən, 80 milyard dollar xərcləməyi planlaşdırır.

“ChatGPT” dünyada ən çox ziyarət edilən beşinci sayt olub

“Similarweb” şirkətinin tərtib etdiyi siyahıya əsasən “ChatGPT” dünyada ən çox ziyarət olunan saytlar arasında beşinci yeri tutub.

İstifadəçilərin “ChatGPT” saytında keçirdiyi orta vaxt 7 dəqiqə 15 saniyə təşkil edir. Bir ziyarət zamanı onlar, adətən, təxminən, 4,15 səhifəyə baxış keçirirlər. Saytı yalnız bir səhifəyə baxdıqdan sonra tərk edənlərin faizi isə 29,59-dur. Reytingin ilk pilləsində “Google” axtarış sistemi qərarlaşıb. Burada istifadəçilər orta hesabla 10 dəqiqə 31 saniyə vaxt keçirirlər və bir ziyarət zamanı 8,91 səhifəyə baxırlar. “Google” saytını yalnız bir səhifəyə baxdıqdan sonra tərk edənlərin faizi isə 26,57-dir.

Populyarlığa görə ikinci yerdə “YouTube” yer alıb. Platformada bir sessiyanın orta müddəti 20 dəqiqə 18 saniyə təşkil edir və istifadəçilər orta hesabla 13,15 səhifəyə baxış keçirirlər. Saytı bir səhifədən sonra tərk edənlərin faizi isə 20,49-dur.

Ən populyar üç sosial şəbəkə arasında “Facebook” və “Instagram” da var.

“Apple” öz cihazlarını düşüncə gücü ilə idarə edəcək texnologiyanı sınaqdan keçirir

“Apple” düşüncə gücündən istifadə edərək cihazları idarə etmək üçün innovativ interfeys hazırlayır. Şirkət bu layihəni həyata keçirmək üçün texnologiya nəhəngi “Stentrod” neyroimplantının yaradıcısı ABŞ-nin “Syncon” startapı ilə əməkdaşlıq edir.

“Syncon” implantının unikal xüsusiyyəti onun minimal invazivliyidir. O, kəllə sümüyünə cərrahi müdaxiləyə ehtiyac olmadan boyun venası vasitəsilə quraşdırılır. Cihaz hərəkət niyyəti ilə əlaqəli neyron siqnalları oxuyur və onları “iPhone”, “Apple Vision Pro” və “Apple” ekosistemindəki digər cihazlar üçün əmrlərə çevirir. Texnologiya hazırda dayaq-hərəkət pozluğu olan xəstələr arasında sınaqdan keçirilir.

Meliorasiya və irriqasiya sistemlərində sudan səmərəli istifadə

Dünya miqyasında su böhranının yaşandığı bir dövrdə bu böhranın qarşısını almaq və mövcud su ehtiyatlarından səmərəli istifadə etmək global şəkildə cəmiyyət qarşısında duran mühüm vəzifələrdən biridir. Digər dünya ölkələri ilə müqayisədə Azərbaycanın təbii su mənbələrinin və əhalinin içməli su təminatının qənaətbəxş olmasına baxmayaraq, ehtiyatlarımızın məhdudluğu danılmaz bir faktordır. Elə bu səbəbdən da suya qənaət və ondan səmərəli istifadə etmək gələcək nəsillər üçün olduqca mühüm məsələdir. Lakin daxili su mənbələrinin məhdudluğu, iqlim dəyişiklikləri və suyun bəzən qeyri-effektiv istifadəsi vəziyyəti çətinləşdirən mühüm amillərdir. Məhz bu baxımdan quraq, kontinental iqlim xarakterinə malik muxtar respublikamızda yağıntılardan azlığı, qış mövsümündə qarın az yağması kənd təsərrüfatı sahəsində özünü xüsusilə büruzə verir.

Global su qıtlığı fonunda muxtar respublikada su ehtiyatlarının ümumi vəziyyəti və bu istiqamətdə görülən tədbirlər haqqında məlumat almaq üçün Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyinin tabeliyində olan “Regional Su Meliorasiya Xidməti” publik hüquqi şəxsin Naxçıvan Su Meliorasiya Sistemlərinin İstismarı İdarəsinə müraciət etdik.

İdarənin baş mühəndisi Ayxan Həsənovun verdiyi açıqlamaya görə, muxtar respublikada da son illər meliorasiya və irriqasiya sistemlərinin normal istismarının təşkili, suvarma şəbəkələrinin genişləndirilməsi, su sistemlərinin təmir-bərpa işlərinin görülməsi, suvarılan torpaqların su təminatının və onların meliorativ vəziyyətinin yaxşılaşdırılması, eyni zamanda sel və daşqın sularına qarşı mübarizə işləri, həmçinin içməli su təminatının yaxşılaşdırılması sahəsində kompleks tədbirlər görüldü. Görülən işlər çərçivəsində mütərəqqi suvarma sistemlərinin qurulmasının da diqqət mərkəzində saxlanıldığını qeyd edən müəssisəmiz bildirdi: “İqlim dəyişiklikləri, su ehtiyatlarının azalması və torpaq eroziyası kimi amillər suvarma sahəsində daha müasir və səmərəli yanaşmalara keçmək üçün əsas səbəblərdir. Bu məqsədlə su sərfiyyatını minimuma endirməklə yanaşı, torpağın məhsuldarlığını artırmaq üçün suvarma şəbəkələrinin infrastrukturunu da yenilənir. Su itkisinin qarşısını almaq məqsədilə muxtar respublikada müasir irriqasiya sistemləri qurularaq istifadəyə verilir”.

Muxtar respublika ərazisində sudan səmərəli istifadə və su itkilərinin qarşısının alınması yönündə 6118 hektar ərazidə 620,26 kilometr uzunluğunda qapalı suvarma şəbəkəsi qurul-

duğunu qeyd edən Ayxan Həsənov hazırda mövcud olan torpaq kanallarının müəyyən hissəsinin istismar müddəti bitdiyindən kanallarda olan aşınmaların su itkisinə səbəb olduğunu bildirdi. Həmin torpaq kanallarının qapalı sistemə keçirilməsi, həmçinin beton üzlüklə üzlənməsi prosesinin mərhələli şəkildə həyata keçirilməsinin nəzərdə tutulduğunu da qeyd etdi.

“Naxçıvanda yağıntılardan az olması səbəbindən su ehtiyatlarının azlığı təşkil etməsi bu sahəyə xüsusi diqqət və qayğı artırır. Məhz bu baxımdan mövcud meliorasiya-irriqasiya sistemlərinin avtomatlaşdırılması, Naxçıvan Su Meliorasiya Sistemlərinin İstismarı İdarəsi tərəfindən suvarma şəbəkələrinin yenidən qurulması, kanalların betonlaşdırılması və nasos stansiyalarının yenilənməsi istiqamətində sistemli işlər görülür. Görülən işlər çərçivəsində əldə olunan ilk nəticələr də qənaətbəxşdir”, – deyən qurum rəsmisi sudan səmərəli və qənaətlə istifadə olunmasının bu günün ən aktual məsələlərindən biri olduğunu da vurğuladı: “Bu sahədə görülən texniki işlərlə yanaşı, əhalinin maarifləndirilməsi də xüsusi yer tutur. Bu məqsədlə məktəblərdə və təsərrüfat sahibləri arasında maarifləndirici tədbirlər aparılır, ekoloji aksiyalar keçirilir”.

✍ Cavanşir BAĞIRLI

Polşada yüksək nəticə göstərən millimizin üzvləri arasında Naxçıvandan olan karateçilər də var

Naxçıvan Muxtar Respublikası Gənclər və İdman Nazirliyinin mətbuat xidmətindən “Şərq qapısı”na verilən məlumata görə, Azərbaycanın ənənəvi karate üzrə milli komandası Polşanın Pulavı şəhərinə keçirilən Fudokan üslubu üzrə 10-cu dünya çempionatında iştirak edib. 8-11 may tarixlərini əhatə edən və 47 ölkədən 3000-dən çox idmançının qatıldığı yarışda təmsilçilərimiz 5 qızıl, 2 gümüş və 2 bürünc olmaqla, ümumilikdə, 9 medal qazanmağa nail olublar.

Naxçıvan Muxtar Respublikasından iki idmançı – Vüsal Seyidov və Məhəmməd Bağirov da çempionatda ölkəmizi təmsil ediblər. Görüşün qalibi olan Vüsal Seyidov dünya çempionu olub. Məhəmməd Bağirov gümüş medal qazanıb.

Xatırladaq ki, bu nəticələr adıçəkilən idmançılarımızın beynəlxalq arenadakı ilk yüksək uğuru deyil. Belə ki, Şotokan üslubunda Vüsal 3 dəfə, Məhəmməd isə 1 dəfə Avropa çempionu olmağı bacarıb.

Magistraturaya qəbul imtahanı olub

Mayın 11-də Dövlət İmtahan Mərkəzi tərəfindən ali məktəblərin və Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının magistraturalarına qəbul imtahanı keçirilib. Naxçıvan şəhər 5 nömrəli və Heydər Əliyev adına tam orta məktəblərdə keçirilən imtahanda, ümumilikdə, 567 bakalavr iştirak edib. İmtahanın idarə olunmasına 7 imtahan rəhbəri, 59 nəzarətçi cəlb olunub.

Yer təkindən istifadə ilə bağlı

27 iyun 2025-ci il tarixdə saat 11⁰⁰-da keçiriləcək hərracın elanı

Hərrac auksion formasında keçiriləcəkdir.

Kəngərli rayonu “Çalxanqala IV” əhəng xammalı yatağı

Nö	Yatağın adı	LOT	Həcmi	Sahəsi	Faydalı qazıntının növü	İstismar müddəti	Yatağın mərkəz koordinatı	Başlangıç qiyməti (manatla)	Behməbləgi (10 faiz) (manatla)	İştirak haqqı (manatla)
1.	Çalxanqala IV	LOT-1	943500 m ³	2,2 ha	əhəng xammalı	10 il	X-4366576,0 Y-520104,0	94350	9435	1080

Hərracın keçiriləcəyi ünvan: Heydər Əliyev prospekti 6, (“Hərracların Təşkili Mərkəzi” PHŞ-nin inzibati binası)

Qeyd: Hərracda iştirak etmək istəyən fiziki və hüquqi şəxslər hərracla bağlı məlumat almaq, iştirak haqqı və 10 faiz miqdarında behməbləgi ödəmək üçün Naxçıvan Muxtar Respublikası Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinə müraciət edə bilərlər (Naxçıvan şəhəri, Cəlif Məmmədquluzadə küçəsi 42).

Yer təkisi sahəsindən faydalı qazıntılar çıxarılması üçün hərrac iştirakçıları lazımi maliyyə və texniki imkanlara malik olmalı və hərracda iştirak etmək üçün aşağıdakı sənədləri müraciət ərizəsinə qoşma olaraq təqdim etməlidirlər:

- Hərracda iştirak etmək üçün yazılı ərizə-müraciət (əlavə olunur);
- Hərracda iştirak haqqının ödənilməsi barədə bank sənədinin əsli;
- Hərracda (müəbiqə və auksion) iştirak etmək üçün ödənilən iştirak haqqı (hərrac xərcləri) hərrac predmetinin ehtiyat həcməsinə münasibətdə aşağıdakı qaydada (LOT üzrə) müəyyən edilir: Ehtiyat həcmi 200 000 (iki yüz min) kubmetrdə – 540,00 (beş yüz qırx) manat; Ehtiyat həcmi 200 000 (iki yüz min) kubmetrdən 500 000 (beş yüz min) kubmetrdə – 810,00 (səkkiz yüz on) manat; Ehtiyat həcmi 500 000 (beş yüz min) kubmetrdən yuxarı olduqda – 1080,0 (bir min səksən) manat.
- “Vergiödəyicisinin vergi borcu barədə” arayış (müvafiq sənəd elektron qaydada alındıqda notarial təsdiqlə olması zəruridir);
- İddiənin son bir ildə maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (hesabdan çıxarış);
- İddiənin tam adı, hüquqi statusu: hüquqi şəxsdirsə – nizamnaməsi, VÖEN-şəhadətnaməsi və dövlət reyestrindən çıxarışı, qeydiyyatdan keçdiyi ölkə və rekvizitləri; fiziki şəxsdirsə – şəxsiyyəti təsdiq edən sənəd və VÖEN-şəhadətnaməsi (notarial qaydada təsdiqlənmiş);
- İddiənin ixtisas göstəricilərinə dair məlumatlar: on azı 1 dəgimadən mühəndisi və 1 geoloq ilə bağlanmış əmək müqaviləsinin və onların ixtisasını təsdiq edən sənədin notarial qaydada təsdiq olunmuş surəti;

8. İddiənin maddi-texniki bazası (faydalı qazıntıların çıxarılması üçün zəruri texniki vasitələri və avadanlıqları) haqqında məlumat.

Sənədlər Azərbaycan dilində, 2 nüsxədə tərtib olunmalıdır. İddiəçilər hərracda iştirak etmək üçün yuxarıda göstərilən sənədləri 19 iyun 2025-ci il saat 18⁰⁰-a qədər Naxçıvan şəhəri, Cəlif Məmmədquluzadə küçəsi 42 ünvanında (Naxçıvan Muxtar Respublikası Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin inzibati binası) təqdim etməlidirlər.

Hərracda iştirak etmək üçün hüquqi və fiziki şəxslər nazirliyə “Yer təkindən istifadəyə verilməsi üzrə hərracların (auksion və müsabiqələrin) keçirilməsi Qaydalarına” uyğun ərizə (bundan sonra “ərizə”) təqdim edir.

Göstərilən vaxtdan gec təqdim olunmuş sənədlər açılmadan geri qaytarılacaqdır.

Hərracda iştirak etmək istəyənlər hər LOT üzrə yatağın ehtiyat həcminə uyğun məbləğdə iştirak haqqını aşağıda göstərilən hesaba köçürdükdən sonra Azərbaycan dilində tərtib olunmuş əsas şərtlər toplusunu Naxçıvan şəhəri, Cəlif Məmmədquluzadə küçəsi 42 (Əlaqələndirici şəxs: Şəvqi Əliyev, telefon: (036) 545-34-85, 050-569-84-69) ünvanından ala bilərlər.

Hesab: AZ21NABZ1236010000000005944
VÖEN: 0200003621
Naxçıvan Muxtar Respublikası Ətraf Mühitin Mühafizəsi və Təbii Ehtiyatlardan İstifadə üzrə Dövlət Fondu
Büdcə təsnifat kodu: 142325
Büdcə səviyyəsinin kodu: 2

İştirak haqqı heç bir halda geri qaytarılmır.

Hərrac komissiyası tərəfindən hərrac iştirakçısına davət məktubu verildikdən sonra 2 (iki) iş günü ərzində başlangıç qiymətinin 10 faiz miqdarında behməbləgi ödənilməlidir. Behməbləgi ödənilmədiyi təqdirdə iddiaçı hərraca buraxılır.

İmişdir

Babək rayonu, Kəlləpə kəndində yaşamış Şabanov Həsən Məhərrəm oğlunun adına olan JN-328 nömrəli, 10308028 kodlu torpaq mülkiyyət hüququna dair dövlət aktı itdiyindən etibarsız sayılır.

Ordubad rayonu, Aşağı Əndəm kənd sakini Ayyaz Panah Yusif oğlunun adına olan JN-42^Δ nömrəli, 10213018 kodlu “Torpağın mülkiyyətə verilməsinə dair şəhadətnamə” itdiyindən etibarsız sayılır.

Ordubad rayonu, Dıms kənd sakini Muradov Səfər Asif oğlunun adına olan 348 nömrəli torpaq mülkiyyət hüququna dair dövlət aktı itdiyindən etibarsız sayılır.

Ordubad rayonu, Dıms kənd sakini Muradov Rövşən Asif oğlunun adına olan 346 nömrəli torpaq mülkiyyət hüququna dair dövlət aktı itdiyindən etibarsız sayılır.

Kəngərli rayonu, Xök kəndində yaşamış Cəfərov Yəman Alıbəyli oğluna məxsus 108013002545-10301 reystr və 680 inventar nömrəli texniki pasportu itdiyindən etibarsız sayılır.

Babək rayonu, Cəhri qəsəbəsində yaşamış Əliyeva Əlkə Məmməd qızının adına olan JN-672^Δ nömrəli “Torpağın mülkiyyətə verilməsinə dair şəhadətnamə” itdiyindən etibarsız sayılır.

Şərur rayonu, Qarxın kənd sakini Rzaev Bəhli Calal oğluna məxsus JN-672^Δ nömrəli “Torpağın mülkiyyətə verilməsinə dair şəhadətnamə” itdiyindən etibarsız sayılır.

Şərur rayonu, Dündəg kənd sakini Rəsulov Rəşid İsa oğluna məxsus 102013005469 reystr nömrəli hüquqların dövlət qeydiyyatından çıxarışı itdiyindən etibarsız sayılır.

Şərur rayonu, Püyan kənd sakini Abdullayev Qasim Seyfulla oğluna məxsus JN-104^Δ nömrəli “Torpağın mülkiyyətə verilməsinə dair şəhadətnamə” itdiyindən etibarsız sayılır.

Şərur rayonu, Ələki kənd sakini Həsənov İlham Mürid oğluna məxsus JN-348^Δ nömrəli “Torpağın mülkiyyətə verilməsinə dair şəhadətnamə” itdiyindən etibarsız sayılır.

Şərur rayonu, Şəhriyar kənd sakini Əliyev Hüseyn İsməkil oğluna məxsus JN-421 nömrəli dövlət aktı itdiyindən etibarsız sayılır.

Şərur rayonu, Kərimbəyli kəndində yaşamış İsgəndərov Nubar Kərim Vali qızına məxsus JN-197^Δ nömrəli “Torpağın mülkiyyətə verilməsinə dair şəhadətnamə” itdiyindən etibarsız sayılır.

Baş redaktor:
SARA ƏZİMOVA

Ünvan: **AZ-7000, Naxçıvan şəhəri, “Təbriz” küçəsi 14.**

Telefonlar: Məsul katib: 545-62-47
Söhbətlər: 545-81-44, 545-51-18
Müxbirlər: 545-75-21, Faks: 544-52-52
E-mail: info@serqqapisi.gov.az

Qeydiyyat №: 575

Əlyazmalara cavab verilir
və onlar geri qaytarılır

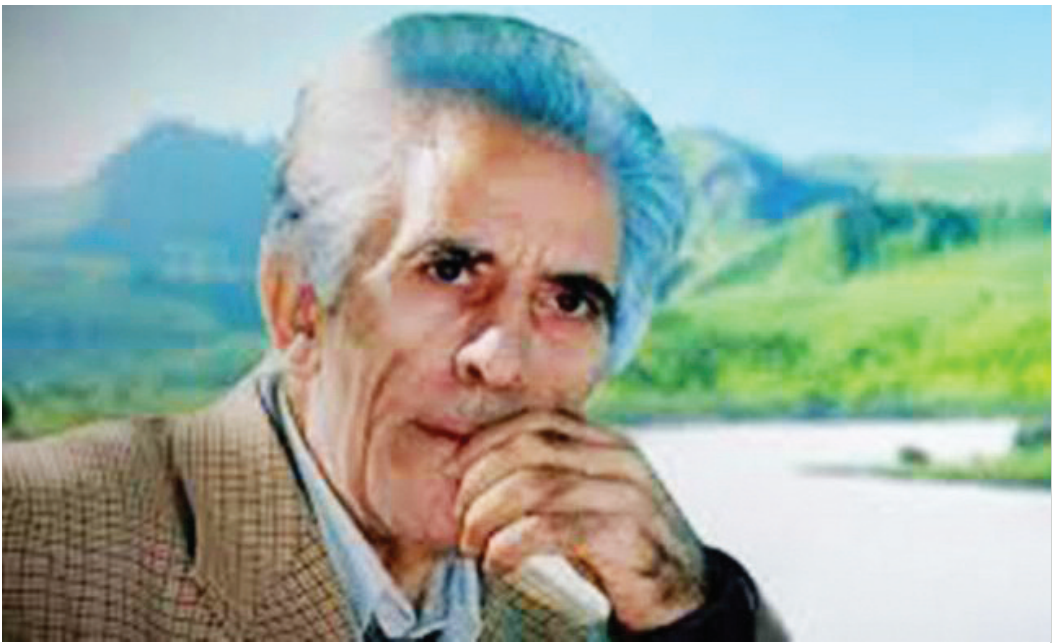
Vöen: 0200065441

Çapa imzalanmışdır 00:00
Tiraj: 1000. Sifariş № 137

Nömrəyə məsul: Əli Cabbarov,
Turan Məmmədli, Rafiq Təhməzov
Dizayner: Tacirə Vəliyeva

Qəzet redaksiyanın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələri
və Əcəmi NPB-də ofset üsulu ilə çap olunmuşdur.

Məmməd Araz – həsrətin qayasında bitən çiçək

14 oktyabr 1933-cü il... Tikanlı məftillərin bağrımızı dəşdiyi, körpülərin talelərimizi ayırdığı məmləkətin kiçik bir kəndində böyük bir şair doğuldu. O şair ki sovetlərin, istibdadın, təzyiqlərin tüğyan etdiyi bir zamanda Arazı özünə qibləgah seçdi, Arazın mənəvi, coğrafi taleyini təxəllüsündə, dərdini çiynlərində daşdı.

*Ərizə yazıb, dedim:
– Dəyişin iş yerimi!
Daha dözə bilmirəm,
Araz yadıma düşüb.*

“Şairlərin yazdıqları onların tərcümeyi-halıdır”, – deyirlər. Şeirlərinin birində Məmməd Araz bunu, beləcə, təsdiqləyir:

*Məni – şeirimdə göz bir insan kimi,
Qəlbimdə nə varsa, ona demişəm.
Anadan, bacıdan gizlətdiyimi,
Kağızdan, qələmdən gizlətməmişəm.*
Vətən, təbiət, insanlıq, türk qadını, millət, qaya motivləri, cənub, Araz həsrəti, tarixə qayıdış, Məmməd Arazın qələmi – Azərbaycanın tərcümeyi-halıdır. Məhz buna görə də Araz nəğməsinə oxumaq, anlamaq yalnızca onun yox, Azərbaycanın tərcümeyi-halını oxumaq, özünü tanımaqdır. İnsan yazdıran dərd, daxilində rahatlıq tapmağa qoymayan, daxilinə sığışmayan düşüncələrdir. Azadlığı isə bu dərdi, duyğuları ifadə edə bilməsidir. Bəlkə də, şairlərin xoşbəxtliyi ondadır ki, elə duyğulardan ibarət dünyada həmin duyğuları ən yaxşı vəsf edənlərdir. Məhz elə ölməzlikləri də bundadır. Sağlam bədəndə, sağlam ruhda sağlam düşüncə olur deyirlər. Məmməd Araz qələmi, əyilməzliyi bunu təkrar etdi. Narahat oluqları mövzuları dilə gətirə bilməyib, qələmləri incik düşəndə, susanda əsl o zaman ölür şairlər. Faciəvi Araz taleyi onun qələmini heç vaxt dindirə, öldürə, susdura bilmədi.

*Dərd eləmə desəm ki,
Yazı masam, ötürəm.
Ölə-ölə yazmıram,
Yaza-yaza ölüürəm...*

Şairlər, yazarlar xalqın ruhunda, his-sində, duyğularının ən dərin nöqtələrində əbədi yaşayırlar, onlar xalqın ruhunun əbədi əksidirlər. Məmməd Araz yaza-yaza ədəbiyyatə çevrildi, Vətənə çevrildi. Bu qədər yüklə necə yaşamaq olardı, bilmirəm. Bəlkə də, elə buna görə bu qədər ölməzləşdi. Faciəvi taleyi, haqsızlıqlar, Vətən dərdi də elə Araz kimi oldu. Təsədüfi deyildi ki, onun qibləgahı, ruhunun Araz olması, Arazı seçməsi. Araz kimi də heç vaxt susmadı, boyun əymədi.

*Mən əyilməz ata adı saxladım,
Vidənamı ovuclara sığmadım,
Bu dünyanın məhvərini laxladım,
Sizə yetim deyən olsa, qızlarım.*
Təxəllüsündə, çiynlərində milyonların kədərini daşıyan, həsrət körpülərini qırıb, şimalından cənubuna ümid körpüsü salan Məmməd Arazın

qələmində Azərbaycan birləşirdi. Vətən məfkurəsini hər şeydən üstün tutan, o adda əsarətimizə, ayrılığımıza üsyan edən şair qələmi yaralı Vətənin Güneyini, Quzeyini, yatmış vulkanı oyanmağa səsləyirdi. Elə azadlığın sədası Araz qələmindən, misralarından duyulurdu.

Vətəninə duman ömrü arzu edib, sovetlərə bir üsyan bəstəsi yazan, ordu-sunu ruhlandırان bir komandan idi, onu müstəqilliyə səsləyirdi. Məhz buna görə də onun poeziyası azadlığın, istiqlalın sədası idi. Buna görə də həyatı, yaradıcılığı, daşlı-qayalı yollar-dan keçərək bərkəyib qayalaşan Məmməd İbrahim Məmməd Araz oldu.

Şair hər misrasında ilmə-ilmə, addım-addım Arazı gəzir, körpü salır yaralı qəlblərimizə. O, ruhu ilə bağlı idi Arazı, ona görə də onun qədər Arazı tərənnüm edən ikinci şəxs ola bilməz, o, Arazın şairi idi. Vətəninə dərin-dən bağlı olan şair onu ən yüksək zirvəyə – söz zirvəsinə qaldırdı, Məmməd Araz dünyasından dünyaya çatdırdı. Azərbaycanı qayalarda bitən bir çiçəyə bənzədən şairin qələmində qaya simvolunun özünəməxsus yeri var: şairin qələmində qaya motivi dəyişilməzliyin, mənəvi sığınmanın, qüdrətin, möhkəmliyin, dayanıqlılığın, simvoludur. Elə Məmməd Araz da qayalaşan bir ruhdur. Əsrlər ötsə də, dəyişməyəcək, kimlərinə ruhunu tapdığı, kimlərinə mənəvi sığınma nöqtəsi olaraq qayalaşan bir tarixdir!

Yaşadığı rejimə belə boyun əyməyən, sınımayan Məmməd Arazı yalançı təriflər qorxudurdu. Şairin xoşbəxtliyi, əsl dəyəri də onun oxucusunda, ruhunu əks etdiyi insanların saf sevgisində görməkdir, yalançı təriflərdə yox, buna görə də “Tərifdən qorxuram, yaman qorxuram”, – deyirdi.

*Tərifdən qorxuram, qorxuram yaman,
Onun fitnəsindən bac almalyam.
Yoluma gül səpən tərif yanından
Saymazca keçməyi bacarmalyam.*
Yalançı təriflərə, kəslərə tuşlanan misralar yox, xalqın taleyinə fəda edilən ömürdən misralar idi Məmməd Araz oxucusunun saf sevgisinə səbəb. Mən Məmməd Arazı onun şə-cərəsindən bir budaq olduğum üçün sevməmişəm. Hər kəs kimi mənə mənə tanıtdığı üçün sevmişəm. Mən onu “Quzu”, “Kuklamı sındırmışam”, “Şanapipik” şeirlərində, Araz həsrətində, Azərbaycan adında sevmişəm. Ana dilimlə birgə Araz dilini öyrənərək sevmişəm. Çoxlarını tarixin qanlı səhifələrindən silib-atan, çoxlarını özündə qonaq edən, amma sonda heç kimə qalmayan dünyada, nə yaxşı ki bizə bir ədəbiyyət timsalı – Məmməd Araz poeziyası qaldı.

Nəzrin ABBASLI
*Naxçıvan Dövlət Universitetinin
Jurnalistika ixtisasının
III kurs tələbəsi*

Milli istiqlalın bəxtiyar səsi

O, Azərbaycan ədəbiyyatının istiqlal şairlərindəndir və sözünl əsl mənasında, istiqlalçı, mücahid şairdir. Hələ sovetlər dövründə Azərbaycanın ikiyə bölünməsinin səbəbkarları olan, Azərbaycan xalqının azadlıq inqilablarına qarşı qırğınlara və xəyanətlərə cavab verib yazdığı “Gülüstən” poemasına görə başı bəlalər çəkmişdi. Bu əsər həm də onu mərd, mübariz bir şair kimi xalqı arasında böyük hörmətə mindirmişdi. Buna görə də haqqında danışanda onu “İstiqlal mücahidi”, “Türk dünyasının şairi” kimi adlarla da tanıyır, “Azadlıq aşiqi, Vətən aşiqi”, – deyər xarakterizə edirlər. Çünki Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli nümayəndələrindən olan bu nəhəng sənətkar bütün yaradıcılığı ilə istiqlal və milli birlik şüarı səsləndirmişdir. Azərbaycan xalqının milli oyanışı, istiqlal və türk birliyi məsələsi onun əsərlərinin başlıca qayəsidir. Azərbaycan xalqının milli və siyasi taleyi, suverenliyi, birliyi və sair kimi motivlər onun yaradıcılıq amalı və taleyi olmuşdur.

Görkəmli Azərbaycan şairinə ehtiram nümunəsi olaraq Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən böyük şairin anadan olmasının yüzillik yubileyinin təntənəli keçirilməsi məqsədilə Sərəncam imzalanmışdır. Sərəncamda deyilir: **“Bəxtiyar Vahabzadə mübariz şəxsiyyəti və çoxşaxəli fəaliyyəti ilə XX əsrin ikinci yarısından etibarən Azərbaycan bədii-ictimai fikir tarixinə parlaq səhifələr yazmış qüdrətli simalardandır. Onun Vətənə, millətə və doğma ana dilinə sonsuz məhəbbət ifadə edən, dərin poetik-fəlsəfi düşüncələrlə zəngin irsi daim mədəni-mənəvi dəyərlərə ehtiram, milli azadlıq ideallarına bağlılıq və istiqlal məfkurəsinə sədaqət hissi aşılamışdır. Sənətkar ədəbi və elmi yaradıcılığını uzun illər pedaqoji fəaliyyəti ilə uğurla əlaqələndirərək, bir neçə nəslin milli təfəkkürünün formalaşmasında müstəsna rol oynamışdır. Bəxtiyar Vahabzadə ictimai xadim kimi xalqın tələpəli məsələlərinə münasibətdə həmişə əsl ziyalı mövqeyi nümayiş etdirmişdir”**.

Zəngin bir yaradıcılığa malik olan görkəmli Azərbaycan şairi Bəxtiyar Vahabzadənin əsərlərində Azərbaycan xalqının istiqlalı ilə bağlı mövzular qələmə alınmışdır. Azərbaycanın milli və ərazi birliyinə həsr edilmiş “Gülüstən” poeması şairin ən dəyərli və oxunaqlı əsərlərindən biri kimi Azərbaycan ədəbiyyatının qızıl fonduna daxil olmuşdur. Tənqidçi Vaqif Yusifli çox gözəl deyir ki, “Gülüstən” bir xalqın tarixi faciəsinin ibrət dərslidir”. Bu da maraqlıdır ki, “Gülüstən” əsəri Azərbaycan xalqının milli mücadilə tarixinin görkəmli nümayəndələrindən olan Səttarxan və Şeyx Məhəmməd Xiyabaniyə həsr edilmişdir. Əsərdəki bu misralar bir xalqın ayrılıq faciəsinə çox uğurla ifadə edir:

*Bir qələm əsrlik hicran yaratdı
Bir xalqı yarıya böldü qılınctək.
Öz sivrı ucuyla bu lələk qələm
Dəldi sinəsini Azərbaycanın.
Başını qaldırdı, ancaq dəmbədəm
Kəsdilər səsinə Azərbaycanın.*

Mənsub olduğu xalqının istiqlaliyyətini düşünən şairin “Gülüstən”, “İstiqlal” və “Şəhidlər” kimi əsərləri Azərbaycan xalqının istiqlal uğrunda mübarizəsinə həsr edilib. Habelə “Dar ağacı”, “Özümüzü kəsən qılınç”, “Fəryad”, “Atamın kitabı” kimi digər əsərlərində xalqın istiqlalına maneə olan problemlər, daxili və xarici düşmənlərin mənfur əməlləri əks olunmuşdur. Şair “İstiqlal” əsərini böyük Azərbaycanın parçalanma tarixini anadan “Gülüstən” əsərinin davamı olduğunu qeyd etmişdir. Çünki XX əsrin sonunda sovet Rusiyasının çökməsi ilə əlaqədar Azərbaycanda xalq hərəkəti baş qaldırır və xalq istiqlaliyyət uğrunda savaşa açaraq öz müstəqilliyini qazanır, suveren Azərbaycan dövləti yenidən bərpa edilir. Bu üzdən şair “Məndən rica etdi bir vətən-sevər, Yazım davamını mən “Gülüstən”in”, – deyir. “Gülüstən” əsərində şairin qaldırdığı ayrılıq fəryadı və parçalanma dərdi “İstiqlal” əsərində istiqlaliyyətin alınması coşqusu ilə əvəzlənir.

Bu baxımdan “Şəhidlər” əsəri də böyük bir mövzunun poetik ifadəsidir. *İnsan insan olur öz hünəriylə,
Millət, millət olur xeyri, şəriylə.
Torpağın bağrına cəsədləriylə*

Azadlıq tumunu əkdə şəhidlər –

misraları ilə şair hünər və qəhrəmanlığın bir millətin və onun vətəndaşının müstəqillik və səadətinin təməlinə dayandığını ifadə edir. Yaşından, cinsindən asılı olmayaraq, bütün azərbaycanlıların mücadiləyə həmrəyliyi əsərin mərkəzində dayanır və şair xalqın istiqlaliyyət coşqusunu göstərməklə bərabər uşaqlardan tutmuş böyüyə qədər hər kəsin istiqlaliyyət uğrunda şəhid düşməsinə ön plana çəkir.

Azərbaycanın bütövlüyü, böyüklüyü və istiqlalı Bəxtiyar Vahabzadə əsərlərinin ana mövzusunun təşkil edir. Şair nə yazırsa-yazsın, Azərbaycanın istiqlalı və türk milli birliyi həmişə onu düşündürür. “Vətəndən Vətənə”, “Azərbaycan oğluyam”, “Mənim şeirim”, “Şair-Vətən”, “Əgər qorunmazsa istiqlalımız” və başqa şeirləri də bəhs edilən mövzudadır. Şair habelə “Şair-Vətən” şeirində də bütün şairlərin, əlbəttə, özünün də Vətəninin hayqırışı, səsi, fəryadı, milli duyğuların ifadəçisi olduğunu bildirir.

Bəxtiyar Vahabzadənin dram əsərlərində də istiqlal motivləri başlıca yer tutur. Şairin görkəmli Azərbaycan dramaturqu Cəfər Cabbarlıya həsr etdiyi və onun “Od gəlini” əsərinə iqtibas edərək yazdığı “Dar ağacı” əsərində orta əsrlər hadisələrinin əsasında XX yüzilliyin sonlarına doğru Azərbaycan cəmiyyətində baş verən hadisələrin məzmunu təqdim edilmişdir. Bütün ömrü boyu ərəb xilafətinə xidmət edən Aqşinin axırda “Mən öz Vətənimə qarşı vuruşanda ölü olmuşam”, – deyər etiraf etməsi XX əsrin sonlarındakı bəzi Azərbaycan siyasi xadimlərinə ünvanlanan mənalı irad və nəsihət idi.

Bəxtiyar Vahabzadənin bütün əsərləri həm Azərbaycan, həm Türk dünyası milli birliyi və istiqlal motivləri ilə zəngindir. Şairin “Bütün millət dönməliyəm yumruğa, Türkün türklə ədavətə haqqı yox” misrası Türk dünyası birliyinə uğurla xidmət edən böyük Mustafa Kamal Atatürkün *“Türkün türkdən başqa dostu yoxdur”* və Azərbaycan xalqının Ümmümilli Lideri Heydər Əliyevin *“Biz bir millət, iki dövlətlik”* kimi siyasi aforizmlərinin poetik davamı kimi səslənir. Şair “Azərbaycan-Türkiyə”, “Atatürk”, “Mən türkmən” və başqa əsərlərində də bu mövzuya toxunur, Türk dünyasının gələcəyi haqqında təəssürlərini əks etdirir. Şair vaxtilə misralarından birində deyirdi:

*Millət sevgisi ilə silahlanan şəxs
Özü təbəşinə millət olurmuş.*

Bəli, Xalq şairi Bəxtiyar Vahabzadə özü məhz belə şəxsiyyət idi. Buna görə də Azərbaycan xalqının Ümmümilli Lideri Heydər Əliyev Bəxtiyar Vahabzadə haqqında “Xalqın düşüncə və arzuları, hiss və duyğuları, istək və arzuları həmişə sizin zəngin yaradıcılığınızın, mübariz poeziyanızın cəvəhəri olmuşdur”, – deyər bəhs etmiş, milli istiqlal yolundakı xidmətlərinə görə onu “İstiqlal” ordeni ilə təltif etmişdir. Türkiyə Cümhuriyyətinin prezidentlərindən olan Süleyman Dəmirəl də böyük şair haqqında: “Sizin ədəbi yaradıcılığınız bütün Türk dünyasının mənəvi birliyi və yüksəlişi ilə yaxından bağlıdır”, – deyər bəhs edərək onun Türk dünyası qarşısındakı xidmətlərini yüksək qiymətləndirmişdir.

Ramiz QASIMOV
filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent

BOOKFEST

KİTAB SƏRGİSİ

Elxan Elatlı: “Naxçıvanda kitaba və yazıçıya xüsusi hörmət var”

Bu sözləri “Şərq qapısı”na müəhibəsində tanınmış yazıçı Elxan Elatlı söyləyib. Yazıçı bildirib ki, artıq dördüncü dəfədir ki, Naxçıvana səfər edirəm. Bu qədim diyarı hər səfərimdə daha yaxından tanımağa çalışır və hər dəfə buradan xoş təəssürlərlə ayrılıram. Budəfəki səfərim zamanı, şəhərin bir sıra görməli yerlərində olub və Naxçıvan sakinlərinin mehribanlığına, qonaqpərvərliyinə bir daha şahidlik etdim. Müsahibimiz qeyd etdi ki, Xan sarayını ziyarət edərkən orada mənə hədiyyə təqdim olunması bu səfərin yadda qalan anlarından biri oldu.

Yazıçı keçirilən kitab festivalı haqqında da fikirlərini bölüşüb. Onun sözlərinə görə, bu cür tədbirlər cəmiyyətin mədəni səviyyəsini göstərir və burada iştirak edənlər – elmə, ədəbiyyata, kitaba dəyər verən ziyalılardır:

“Bu tədbirin keçirilməsi çox sevindirici haldır. Çünki buraya üz tutan insanlar kitabı sevən, ziyalı təbəqədən olan şəxslərdir. Mən gözdiyim bölgələrdə də hər zaman qeyd etmişəm ki, Naxçıvanda kitaba və yazıçıya xüsusi hörmət var. Burada kitab oxuyanların sayı çoxdur və bu, sevindirici bir gələcəkdir”.

Elxan Elatlı qeyd etdi ki, belə tədbirlərin tez-tez keçirilməsini arzulayıram. Çünki bu mənə naxçıvanlı oxucularımla daha çox görüşmək imkanı yaradır.

Səyyah, yazar İradə Qədirova:

“Bu gün burada çox gözəl bir şövq görürəm”

“Mən Naxçıvanı çox sevirəm. İlk dəfə səyahətçilər arasında buranı addım-addım gözənməyə başlamışam. Bu gün çox sevinirəm ki, buraya kitab bayramı gəlib”.

Bu sözləri “Şərq qapısı”na müəhibəsində səyyah, yazar İradə Qədirova deyib.

O qeyd edib ki, kitab aydınlanma, işıq deməkdir.

“yaranacaq”, – deyər İradə Qədirova vurğulayıb.

Kitabın işığı hər hansı bölgədən yayılırsa, o cəmiyyətin bir az daha işıqlanması deməkdir.

“Bu gün burada çox gözəl bir şövq görürəm. Uğurlar arzulayıram bütün nəşriyyatlara. İnənirəm ki, nəşriyyatlarla bura üz tutan oxucular, kitabsevərlər arasında çox gözəl bir münasibət

Naxçıvan kitab sərgisi panel müzakirələr və oxucu görüşləri ilə yadda qalıb

9-11 may tarixlərdə Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəliyinin dəstəyi, Naxçıvan Şəhər İcra Hakimiyyəti və Azərbaycan Nəşriyyatları Assosiasiyasının təşkilatçılığı ilə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 102-ci ildönümünə həsr olunmuş Naxçıvan şəhərindəki “Saat Meydanı”nda keçirilən “BOOKFEST Naxçıvan kitab sərgisi 2025” panel müzakirələri ilə də xüsusi maraq qazanıb. Qeyd edək ki, üç gün ərzində davam edən kitab sərgisi sevilən yazar, şair və təlimçilərin görüşləri ilə yadda qalıb. Belə ki, sərginin birinci günündən etibarən sevilən yazarlar Rövşən Abdullaoglu, Dilşad Talbova, Seymur İlyasova görüş və yazıçı Rəşad İbrahimovun “Ruhlandırıcı layihələr: idarəetmə incəsənəti” kitabının təqdimatı keçirilib. Sərginin birinci gününün sonuncu panel müzakirəsi isə “Hədəf” Nəşriyyatının direktoru Nərimin Səlimovanın moderatorluğu ilə Azərbaycan Nəşriyyatları Assosiasiyası İctimai Birliyinin rəhbəri Şəmil Sadiq, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin deputatı Gülxarə Tarverdiyeva və Naxçıvan Muxtar Respublikası Yazıçılar Birliyinin sədri Asim Yadigarın iştirakında “Mütaliənin təhsilə faydası” mövzusunda panel müzakirə ilə günə yekun vurulub.

Sərginin ikinci günündə dedektiv yazar Elxan Elatlı, səyyah, yazıçı İradə Qədirova, şair, yazıçı və publisist Aqşin Yenisey, şair Rüstəm Behrudı ilə oxucular arasında görüşlər və imza saatları keçirilib. Günün əsas panel müzakirələrindən biri isə günorta saatlarında başlayan “TEASS PRESS” Nəşriyyat evi və “LIBRAFF” mağazalar şəbəkəsinin marketinq və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin departament rəhbəri Afaq Hüseynəliyevanın moderatorluğu ilə keçirilib. “Kitaba və mütaliəyə münasibətdə Heydər Əliyev nümunəsi” mövzusunda panel Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin sədr müavini Arzu Abdullayev, Əməkdar elm xadimi, AMEA-nın müxbir üzvi, professor Fəxrəddin Səfərlı və Heydər Əliyev Muzeyinin direktoru Ramil Orucəliyevin iştirakı ilə baş tutub.

Naxçıvan kitab sərgisinin sonuncu günündə isə “Beynix” Araşdırma və Marketinq Mərkəzinin rəhbəri, Beynəlxalq Əmək Təşkilatının biznes təlimçisi Orxan Şahbaz, sevilən yazıçılar Zaur Bayramoğlu, Ülviyyə Tahirə oxucu görüşləri və imza saatları davam edib. “BOOKFEST Naxçıvan kitab sərgisi – 2025”in sonuncu panel müzakirəsi isə Naxçıvan Yazıçılar Birliyinin sədri Asim Yadigar və Naxçıvan ədəbi mühitində yazıb-yaradan şair və yazarların iştirakında müzakirə, oxucu görüşləri, imza saatları və panel müzakirələrlə başa çatıb.

Orxan Şahbaz: “Paytaxtdan kənar oxucularla görüşmək daha maraqlıdır, onlarla aramızda qərribə bir bağlılıq yaranır”

Oxucu görüşləri və imza saatları zamanı “Beynix” Araşdırma və Marketinq Mərkəzinin rəhbəri, Beynəlxalq Əmək Təşkilatının biznes təlimçisi Orxan Şahbaz Naxçıvanla və kitab sərgisi ilə bağlı fikirlərini “Şərq qapısı” qəzeti ilə bölüşüb:

“Naxçıvanda olmaq əla bir hissdır. Altıncı dəfədir ki, bura gəlirəm. Burada üç gün qalmağı planlaşdırıram. Kitab festivalından başqa önmüzdəki günlərdə Milli Müdafiə Universitetinin tabeliyindəki Naxçıvan Hərbi Kollecinə də görüş nəzərdə tutulur. Dostlarla görüşlər, iş görüşmələri və sair. Paytaxtdan kənar oxucularla görüşmək daha maraqlıdır, qərribə bir bağlılıq yaranır. Mən orta məktəbdə oxuyanda tarix fənni ilə bağlı sualları həll edərkən Məminə xatın türbəsi ilə bağlı sual düşmüşdü. Atam da tarixçi olduğu üçün daha ətraflı başa saldırdı. Mən özüm Füzuli rayonunun Qaraxanbəyli kəndindəyəm, eşidən də ki, Naxçıvan şəhərində də Qaraxanbəyli kəndi var araşdırmağa başladım. Gördüm ki, qaraxanbəyililər Kəngərli tayfalarındandır. Hansı ki bu tayfaların adı Füzuli rayonundan gəlir.

Naxçıvan sakinləri çox qonaqpərvərdir, həm qonağa, həm də kitaba çox hörmət edirlər. Məkan olaraq da möhtəşəm bir yerdir. Tarixi və qədim yerləri gəzməyi çox sevirəm”.

Şair Rüstəm Behrudı: “Mən, həqiqətən, çox sevinirəm ki, bu gün Mirzə Cəlilin, Cavidin yaşadığı torpaqlardayam”

May ayının 9-da Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəliyinin dəstəyi, Naxçıvan Şəhər İcra Hakimiyyətinin və Azərbaycan Nəşriyyatları Assosiasiyasının təşkilatçılığı ilə Naxçıvan şəhərindəki “Saat Meydanı”nda “BOOKFEST Naxçıvan kitab sərgisi 2025” start götürdü. Yazarların, şairlərin iştirak etdiyi sərgidə şair Rüstəm Behrudı da vardı. Sərginin ikinci günündə oxucuları ilə görüşən şair Naxçıvan torpağı və kitab sərgisi ilə bağlı təəssürlərini “Şərq qapısı” qəzeti ilə bölüşdü:

“Uzun illər bundan əvvəl mən Naxçıvan Dövlət Universitetini bitirmişəm. Daha sonra Bakıya gətməli oldum. Dostlarım, tanışlarım çoxalmağa başladı, kitablarım çap olundu. Həyat elə gətirdi ki, Azərbaycanın dəyərli alimlərindən biri olan Azad Mirzəcanzadə ilə tanış oldum. Danışdıq, söhbətləşdik. Mənim kitablarımı oxuyub çoxlu fikirlər bildirdi. Dedi, sən Naxçıvan Dövlət Universitetini bitirmisən, gərək sənə istedadımı

hamı görsün. Amma bir nöqsan var ki, çoxlu kitab oxumursan. Həqiqətən də, haqlı idi, mən kitab oxumurdum. Onun sözlündən sonra mən hər gün başladım yatmadan əvvəl bir-iki saat kitab oxumağa. Və beləliklə, kitablar mənim həyatıma daxil olmağa başladı... Mən yeni kitabların əksəriyyətini oxuyuram. Amma hazırda yaxşı kitab tapa bilmirəm oxumağa. Biz də kitab oxuma vaxdışları aşağıdır. Nə qədər tərifləsək də, nə qədər təhqid etsək də, xalqımızın belə bir sözü var: Kor-kor, gör-gör”. Baxıram, bəzən kitab sərgilərində camaat kitab almaq istəmir, kitabların yanından keçirlər. Alan da olur, amma az olur.

Naxçıvan mədəni fikir tarixinin, türkcülü-

yün, turançılığın mərkəzi olubdur. Hətta türkcülük və turançılıq ideyası belə Naxçıvandan Bakıya gedib. Naxçıvan mənim üçün çox dəyərlidir. Bir şeirim sonunda yazmışdım:

Araz Ordubadda dağ-daşdan deyil, Axıb adamların içindən keçir.

Mən çox sevinirəm ki, Naxçıvanda ikinci dəfə kitab sərgisində iştirak edirəm. Naxçıvan mənim üçün nə qədər əzizdirsə, Naxçıvanda keçirilən kitab sərgiləri də bir o qədər əzizdir. Mənə bir general danışdı ki, İkinci Qarabağ müharibəsi zamanı əsgərlər mənim şeirlərimi oxuyub döyüşə motivasiyə qazanırdılar. Bu təkcə döyüş parolu, döyüş himni deyil, insanların ruhunu dəyişəcək bir məhəmdür.

Mən, həqiqətən, çox sevinirəm ki, bu gün Mirzə Cəlilin, Cavidin yaşadığı torpaqlardayam. Bura insan üçün bir məktəbdir.

Hələ zaman-zaman Azərbaycanın digər bölgələri çox şeyi Naxçıvandan öyrənəcək”.

Yazıçı Aqşin Yenisey: “Kitab sərgiləri xalqın aydınlanmasına verilən töhfədir”

“Təkcə Naxçıvanda yox, Azərbaycanın digər bölgələrində də kitab sərgilərinin keçirilməsinin bölgələrdə yaşayan oxucu kütləsi üçün böyük əhəmiyyəti var. Çünki yeni nəşr olunan kitablardan xəbərdar olurlar”.

Bu sözləri “Şərq qapısı”na müəhibəsində yazıçı Aqşin Yenisey söyləyib.

O deyib ki, bölgələrdə yaşayan oxucuların çoxunun paytaxtda olan kitab mağazalarına

müəyyən səbəblərdən əli çatmır. Amma bu cür sərgilərdə kitabları onlara alətan olması, dünyada baş verən hadisələri istər bədi, istərsə də elmi-kütləvi baxımdan öyrənmələrinə şərait yaradır. Məsələn: XX əsrin əvvəlində ingilislərin bir sözü var idi. Onlar deyirdi: “Bilgi gücdür”.

Biz bu gün yenidən bilginin gücündə olduğumuzla yaşayırıq. İnsanlar nə qədər bilgilili olsunlar, başlarına gələnlər və dünyada baş verən hadisələri yaxşı şərh edə, oradan daha

yaxşı nəticələr çıxara biləcəklər. Bunun üçün də çoxlu mütaliə etmək, fikir mübadiləsi etmək lazımdır.

“Bu sərgilərin əhəmiyyəti yerli əhalini, yaxud da digər bölgələrdə yaşayan əhalinin dünyanın fikir mühitindəki iştirakına imkan yaradır. Bu baxımdan, mən düşünürəm ki, kitab sərgiləri tez-tez təşkil olunmalıdır. Hətta bu cür kitab sərgiləri təkcə Naxçıvan şəhərində yox, rayonlarında da ən azından mobil şəkildə sayar sərgilər kimi təşkil olunsun, ümumi xalqın aydınlanmasına böyük töhfə verməsin olar”, – deyər Aqşin Yenisey əlavə edib.

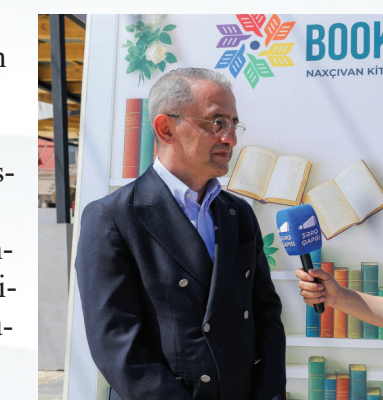
Səlim Babullaoglu: “Sevindirici haldır ki, sərgiyə gələnlər arasında, xüsusən də gənc, yeniyetmə, balaca oxucularımız var”

“Naxçıvan tarixən Azərbaycan ədəbiyyatına və mədəni mühitinə böyük simalar bəxş edib. Hüseyn Cavid, Məmməd Səid Ordubadi, Məmməd Araz, Mirzə Cəlil kimi, yəni say çox böyükdür. Günü-müzdə də Naxçıvandan olan çox dəyərlili, böyük, istedadlı şairlər, yazıçılar bu gözəl Naxçıvan torpağında, ədəbiyyat torpağında, ANAİB-in çətrini altında bir araya gəlib. Bu böyük kitab festivalının keçirilməsi, fikirləşirəm ki, təkcə Naxçıvan deyil, ümumiyyətlə, bütün ölkəmizin də mədəni həyatı üçün çox əlamətdar hadisədir”.

Bu sözləri “Şərq qapısı”na müəhibəsində Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin katibi Səlim Babullaoglu söyləyib.

O deyib ki, ümumiyyətlə, ANAİB-in çətrini altında 22-ci kitab festivalı keçirilir və onların ikincisi Naxçıvan torpağında, əlamətdar günlərdən biri Ulu Öndərimiz Heydər Əliyevin anadan olmasının 102-ci ildönümü ətrafında təşkil olunur. Festivalda 22 nəşriyyat iştirak edir və o nəşriyyatların hər biri bu gün Azərbaycan kitab mühitini, ədəbiyyat mühitini formalaşdıran həqiqi ədəbiyyat cəngavərləridir.

“Prezidentin səlahiyyətli nümayəndəliyi, eyni zamanda Naxçıvan Şəhər İcra Hakimiyyəti, əlaqəli bütün təşkilatlar sağ olsunlar ki, “Saat Meydanı”nda belə tədbirin keçirilməsi üçün əlverişli şərait yaradıblar. Əlbəttə ki, bu, ilk növbədə, Naxçıvanın mədəni mühitində kitaba olan marağı artıracaq. Mən bu gün fikirləşirəm, şəhər saatlarında insanlar axın-axın gəlir. Sevindirici haldır ki, bu insanların arasında, xüsusən də gənc, yeniyetmə, balaca oxucularımız var. Uğurlu və davamlı olsun”, – deyər Səlim Babullaoglu əlavə edib.

Azərbaycan Kinematoqrafçılar İttifaqının katibi Tahir Tahiröviç: “Çox sevindirici haldır ki, bu cür sərgilər yenidən Naxçıvan torpağında keçirilir”

Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəliyinin dəstəyi, Naxçıvan Şəhər İcra Hakimiyyətinin və Azərbaycan Nəşriyyatları Assosiasiyasının təşkilatçılığı ilə Naxçıvan şəhərindəki “Saat Meydanı”nda keçirilən “BOOKFEST Naxçıvan kitab sərgisi 2025” start götürdü. Yazarların, şairlərin və nəşriyyatların iştirak etdiyi sərgidə Azərbaycan Kinematoqrafçılar İttifaqının katibi Tahir Tahiröviç də vardı. Kitab sərgisi ilə bağlı təəssürlərini “Şərq qapısı” qəzeti ilə bölüşən Tahir Tahiröviç qeyd etdi: “Kinematoqrafçılar da bir növ yazı adamıdır. Mən özüm kinorejissoram, amma kino sahəsində də yazmaq işi hər zaman ön planda olur, çünki kino sahəsinin təməlini də yaxşı yazılmış ssenarilər təşkil edir. Ssenari bir kitab olmasa da, bitəndən sonra bir kitabə çevrilir. Həvəskar yazıçı kimi “Altun” nəşriyyat mənim kitabımı çap etdi. Bundan əlavə, mən həm də dörd ildir ki, “Azərbaycan Nəşriyyatları” İctimai Birliyinin fəxri üzvüyəm. Buna görə də Azərbaycanın müxtəlif bölgələrində keçirilən kitab sərgilərinə öz kinofilmlərimlə qatılmışam. Kitab festivalları həm də bir ünsiyyət formasıdır. Çox sevindirici haldır ki, bu cür dəyərlili kitab sərgisi yenidən Azərbaycanın tarixi bölgələrində kitaba olan marağı artıracaq. Mənim fikrimcə, bu cür kitab sərgiləri ildə ən azı iki dəfə baş tutmalıdır. Bu kitab festivalı təkcə uşaqlar üçün deyil, yetkinlik yaşına çatmış gənclər üçün də bir oxu bəhanəsi olmalıdır. Ümid edirəm ki, gələcəkdə yenidən bu cür sərgilərdə daha tez-tez görüşəcəyik”.

Naxçıvanın dağları

Qafar QƏRİB

Naxçıvandadır

Elxan YURDOĞLU

Soruşsan yurdumun guşələrini,
Hər yerin əlası Naxçıvandadır.
Ucalan dağların zirvələrinin
Qəlb açan yaylası Naxçıvandadır.

Baxma ki, laləyə dərd verir xalı,
Burda insanların pozulmaz halı,
Qönçəli bağların yaşılı, alı,
Nərgizi, laləsi Naxçıvandadır.

Ürəyi təmizdir hər bir kəsinin,
Səsi müqəddəsdir onun səsinin.
Dünyanı bəzəyən söz meyvəsinin
Zəmisə, tarlası Naxçıvandadır.

Şəfqəti sonsuzdur, sevgisi dərin,
Badamlı, Sirabı, Vayxırı sərin,
Qaranlıq dünyanın meşələrinin
İşıqlı talası Naxçıvandadır.

Gözəllik Bəhruzun qələmi idi,
İlhamla dost etdi dahi Cavid.
Səsindən ruhlanar ellər igidi,
Analar laylası Naxçıvandadır.

Tütəkdən qəm yeyir naxırçı, çoban,
Canımı əhd etdim bu elə qurban.
Əgər bir Günəşsə can Azərbaycan
Ən nurlu şöləsi Naxçıvandadır.

Bizim bu yerlərə bir qonaq olsan,
Sevinər ata tək bu qarlı dağlar.
Yazda gül-çiçəyi bir xalı kimi
Sərər yollarına bu barlı dağlar.

Gəlsən, günlər ilə səni əyləyər,
Sən ona şeir de, gör o neyləyər...
İnan, gedənəcən dastan söyləyər
Hər sözü ilk olan nübarlı dağlar.

Bir qarış torpaq da verməyib yada,
Daim sahib çıxıb namusa, ada.
Milli qəhrəmandır hardasa o da –
Onunçün dayanıb vüqarlı dağlar.

Gəl, şeir söyləyək hər qayasına,
Elə söz deyək ki, sərt qaya sına...

Gəlinqayasına, Ərqayasına
Söz qoşaq, sevinəsin abırlı dağlar.

Burdakı hər qaya, hər sal sehrli,
Bulaqlar əbədi çağlar mehrlə.
Sinəsi dağ görmüş dağlar mehrlə –
Hərdən doluxsunur qubarlı dağlar.

Çıxıb Batabatın seyrinə dalaq,
Vedinin, Mehrinin qoxusun alağ.
İçək Zorbulaqdan, içək, məst olaq –
Bizi qonaq etsin bu varlı dağlar.

Gəl bizim dağlara şeir deməyə,
Gəl öyək dağları, dəyər öyməyə.
Dağ deyib ötüşmə, yetər köməyə –
Sinəsi dərdlərdən qabarlı dağlar.

Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, şair Xanəli Kərimli:

“Oxucu kitab oxumursa, oxucudan daha çox yazıçını günahlandırmalıyıq”

Sözün gücü insan düşüncəsinin ən dərin qatlarına nüfuz edərək keçmişlə bu günü, insanla cəmiyyəti, duyğularla düşüncəni bir araya gətirir. Elə bu düşüncələrlə bağlı filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, Naxçıvan Dövlət Universitetinin dosenti, şair Xanəli Kərimli ilə həmsöhbət olduq.

– Salam Xanəli müəllim, belə bir fikir var ki, ədəbiyyat və söz sənəti əbədiyaşardır. Bəs sizin bu fikrə münasibətiniz necədir?

– Bəli, ədəbiyyat və söz sənəti əbədiyaşardır. Çox da uzağa getməyə. Nizami Gəncəvi ilə bizim aramızda doqquz yüzillik zaman məsafəsi var. Bu doqquz yüzillik məsafədə bəşəriyyət nə qədər yeni elmi, texnoloji nailiyyətlər qazanıb. Görkəmli şairimiz Əli Kərimin bir şeiri var, “Daş” şeiri. Şeirdə şair insan övladının zaman-zaman keçdiyi texnoloji nailiyyətlərindən danışır: əvvəlcə ibtidai insan bir daş atır, sonra bu daş oxa, qılınca, ən nəhayət, atom bombasına çevrilir. Hər bir yeni kəşf az bir zamanda özümdən əvvəlki kəşfi unutdurur. Amma söz sənətində biz bu dəyişənliyi, “unutqanlıq” görmürük. Çünki söz sənətinin başlıca predmeti, tədqiqat obyektidir. Anaya məhəbbət, yurda məhəbbət, sevgi, nifrət, nəfs, müharibəyə münasibət və başqa hisslər bu və ya digər şəkildə həmişəyaşardır. Ona görə də Nizaminin, Füzulinin... əsərlərində qaldırılan ədəbi problemlər bu gün də öz dəyərini qoruyub saxlamaqdadır. Təbii ki, insanın mənəvi, əxlaqi dəyərləri müəyyən hallarda bəzi dəyişikliyə məruz qala bilər, ancaq əsasən, dəyişilməz olaraq qalır.

– Xanəli müəllim, belə bir həqiqət də var ki, həyat yaradıcılıq çəməsidir və ədəbiyyatın mövzusu həyatdan gəlir...

– Dediğinizdə bir həqiqət var, lakin bunu bilmək lazımdır ki, zaman, həyat və dünya, bunların bir adı var, insan. Məmməd Araz şeirlərinin birində deyir ki, “Dünya düzəlmir ki, düzəlmir, babam”. Burada M.Araz bizim dərk etdiyimiz coğrafi anlamda olan dünyadan yox, insan mənəviyyatından danışır. Yoxsa dünyanın nəyi düzəlməlidir? Sakit okean min illərdir, elə Sakit okeandır. Araz çayı min illərdir, Araz çayıdır, Salvartı dağı illərdir, Salvartı dağıdır. Burada söhbət qeyd etdiyimiz kimi, ondan gedir ki, insan düzəlmir. Sizin dediyiniz fikrə gəlinlə deməliyəm ki, hər bir yazarın, sənətkarın mövzusu onun xarakterindən doğur. Biz hamımız eyni cəmiyyətdə, eyni vətəndə yaşayırıq. Bəxtiyar Vahabzadə də, Məmməd Araz da, Xəlil Rza Ulutürk də... Bəs necə olur ki, Məmməd Arazın üslubu, mövzuları başqadır, Bəxtiyar Vahabzadənin, Xəlil Rzanının üslubu, mövzuları başqa? Buna görə də hər bir şairin, yazıçının, ümumiyyətlə, sənətkarın mövzusu onun xarakterindən, dünyagörüşündən doğur.

– Klassik ədəbiyyat və oxucu arasındakı əlaqələr bizə məlumdur. Bəs müasir ədəbi proses sizi və oxucunu qane edirmi?

– Bəzən müasir ədəbi proses, yumşaq desək, oxucu düşüncəsi ilə ayaqlaşır bilmir. Deyirlər ki, insanlar kitab oxumur. Ancaq səbəbini soruşan yoxdur ki, niyə? Oxucu, əslində, bir “xəstəyə”

bənzəyir. Xəstə dərdinə çarə üçün yaxşı həkimin soracağında olduğu kimi, oxucu da ehtiyac duyduğu mənəvi tələbatını ödəmək üçün yaxşı yazar axtarır. Bu sifr deyil ki, indiki dövrün oxucuları bir çox yazarlardan daha yaxşı zamanın ab-havasını duyur və qiymətləndirir. Oxucu ona görə kitab oxumur və ya az oxuyur ki, o istədiyini oxuduğu yazarlarda görəncə tapa bilmir, oxuduğu kitab onu qane etmir. Acı həqiqət olsa da, bir çox hallarda yazar oxucunu arxasınca aparmalı ikən əksinə olur.

– Belə çıxır ki, yazar oxucuya istədiyini verməyi bacarmır?

– Bəli, bir çox hallarda belədir. Oxucuya istənilən verilsə, oxucu həmin əsəri axtarar da, oxumaq üçün can da atar, onda kitaba da hörmət olar.

– Əgər elədirsə, sizin sözlünüzdən belə bir sual yaranır: Yaxşı yazıçı, şair olmaq üçün nə lazımdır? Bu hər kəsin özündən asılıdır, yoxsa?..

– Yaradıcılıq mənəviyyatı ısıdır. Yaxşı yazıçı, şair, ümumiyyətlə, sənətkar olmaq üçün, hər şeydən əvvəl, insanda mənəviyyat, təmiz əxlaq, saf düşüncə olmalıdır. Adından da göründüyü kimi, ədəbiyyat insanda ədəb, əxlaq, mənəviyyatı formalaşdırır bir təfəkkür formasıdır. Buna görə də yaxşı sənətkar olmaq üçün ən başlıcası üç şey gərəkdir: istedad, zəhmət və şəxsiyyət. Bunların üçü də anadangəlmə olur, sonradan qazanılır. İstedad əgər torpaq altında gizlənən bir xəzinə-

dirsə, zəhmət o xəzinəni üzə çıxaran, onu bəşərin sərvətinə çevirən əvəzsiz bir mənəvi dəyərdir, şəxsiyyət isə hər ikisini qiymətə mindirən üzük qəsidir...

– Deyirlər ki, Azərbaycan xalqı şair xalqdır. Belə çıxır ki, hamı şeir yazmalıdır?

– Bu fikri rus şairi Nikolay Tixonov deyib. O həm də Azərbaycanın Xalq şairidir (bu ad 1974-cü ildə verilib). Bilirsiniz, bizim xalq böyük mədəniyyətə və mənəviyyətə malik olan bir xalqdır. Böyük mədəniyyətə və mənəviyyətə malik olan xalqın ədəbiyyatı da zəngin olmalıdır və zəngindir də. Bəlkə, buna görə N.Tixonov “Azərbaycan xalqı şair xalqdır”, – deyib və doğru deyib. Qaldı, hamının şeir yazmasına, bu heç də belə deyil. Adətən, ədəbi prosesin inkişafını bir növ marafon yarışına bənzədirlər. Qırq üç kilometrlik bir məsafəni qaçmaq və qalib olmaq üçün 500, 1000 nəfər bu yarışa qoşulur. Finalda isə I,II,III yerə çıxanlar qalib olurlar. Hər onilliyin əvvəlində ədəbiyyata yeni-yeni imzalar gəlir, amma zamanın sınağından müxtəlif səbəblərdən çoxu çıxa bilmirlər. Fikrimcə, hər yüz şeir yazanın içərisindən bir şair yetişirsə, bu, ədəbiyyatın qələbəsidir.

– Xanəli müəllim, müasir oxucuları daha çox narahat edən səbəblərdən biri də ədəbi tənqidin zəifliyi və ya olmamasıdır...

– Yox, belə düşünmək də olmaz. Bu gün ədəbi tənqidin, məxsusi adlar çəkməyə ehtiyac yoxdur, tanınmış nümayəndələri var və bunlar heç də az iş görmürlər. Amma etiraf edək ki, bu-

günkü ədəbi tənqid ilə bir çox hallarda keçmiş sovet dövrü ədəbi tənqidinin cəsarəti ya çatışmır, ya da istənilən səviyyədə deyil. Fikrimcə, bunun başlıca səbəbi, “ədəbi mənəmliliyin” tüğyan etdiyi bir dövrdə özünə hörmət edən tənqidçinin, el demiş-kən “Ağrıma başına duz bağlamaq” istəməməsidir. Sifr deyil ki, kimə “Bir az ayağını çək”, – deyərsən, ya sənənlə kin qovur, ya da yumşaq desək, səndən inciyir. Belələrinə elə gəlir ki, yazdıqları, iraq olsun, Quran ayələridir, deyib-toxunmaq olmaz. Gərək hər bir insan öz-özünün “həkimli və hakimi olmağı” bacardığı kimi (əgər bacara bilirsə), hər bir yazar da öz-özünün tənqidçisi olsun. Ancaq tənqidin yoxluğundan və ya istənilən səviyyədə olmamasından yana da rıxmağa gərək yoxdur. Çünki hər şeyi yerbəyer edən əlahəzrət zaman adında əlinin üstə əl olmayan bir tənqidçi var ki, o hər şeyi vaxtında qaydalaşdırır, kimin kim olduğunu göstərir.

– Sizin də içərisində olduğunuz Naxçıvan ədəbi mühiti haqqında nə deyə bilərsiniz?

– Naxçıvan ədəbi mühiti tarixən zəngin ənənəyə malik olan bir mühitdir. Bu mühitin zaman-zaman yetişdiyi sənətkarlar təkcə milli ədəbiyyatımıza deyil, bəşər mədəniyyətinə layiqli töhfələr verib. Sevindirici haldır ki, bu ənənə bu gün də davam etməkdədir. Bu gün Naxçıvan Yazıçılar Birliyi üzvlərinin hər birinin ədəbi mühitimizin formalaşmasında xidmətləri var.

– Sağ olun, Xanəli müəllim, müsahibə üçün minnətdarıq.

✎ Rafiq TƏHMƏZ